Ժ. ՏԱՐԻ 2763 ԹՈՒԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 13 ԱՀԵԿԱՆ 4385 20 ԱՊՐԻԼ 1893 15 ՇԵՎՎԱԼ 1310 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԱՀԻ ԻՆՉ ԳՈՒՄԱՐԻՆ ՊԱՏՇԱՐ Է ՈՒՂԱՐԿԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه غلطه ده آره‌وك غزه‌سی اداره‌سنده

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՒՄԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան զանձկան արժէք	150
» » » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան »	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր գրագրի Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Դաւառաց թղթատարի ծախքն միայն Դրամ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակներ եւ գրութիւն

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԱՊՐԻԼ 20/2 ՄԱՅԻՍ 1893

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ԴՐՈՒԹԻՒՆԸ Ց'ԱՆԳԼԻԱ

Լոնտոնի մասնաւոր դրամատանց կողմէ անցեալ չորեքշաբթի կարեւոր պատգամաւորութիւն մը ներկայացաւ երկրական նախարար Սըր Ուիլիըմ Հարքորդի, դիտողութիւն ընելու համար նախարարութեան այն ծրագրոյն դէմ որով կ'ուզէ նամակատան խնայողական մնացուկներուն իշխանութիւնն աւելցնել։ Սըր Ուիլիըմի քով կը գտնուէին նոյն պահուն նամակատան և հեռագրաց վերատեսուչ Պ. Արնոլտ Մորլի, և գլխաւոր խորհրդականք երեսներէն։ Նամակատան պաշտօնարանաց։ Ըստ արդի դրութեան, անգլիական նամակատուն մը չի կրնար մէկ մարդէ տարեկան 30 ոսկիէ աւելի ընդունիլ պահելու և տոկոս տալու համար, և ոչ ալ 200 ոսկիէ աւելի դրամ կրնայ ունենալ նամակատան քով։ Հիմա կառավարութիւնը կը խորհի փոխել այս դրութիւն՝ արտօնելով որ ուզողը կարենայ մէկ տարւոյ մէջ մինչեւ 100 ոսկի յանձնել նամակատան խնայողական մնացուկին։ Բայց դարձեալ իւրաքանչիւր անձի հաշիւն 200 ոսկին չպիտի կրնայ անցնիլ։ Արդ, մասնաւոր սեղանաւորը գիտել կուտան թէ՝ չնորհիւ այս արտօնութեան՝ նամակատունք կարող պիտի ըլլան մրցիլ մասնաւոր սեղանաւորներուն հետ, որոց սովորական գործառնութեանց մէկ մասն իրենք պիտի կորզեն, և նամակատան վարչութեան համար ալ չփոթութիւն պիտի ծագի, երբ՝ սեղանաւորական ահաբեկման մը պահուն՝ ամէն ոք այդ հաստատութեան դիմի, իւր դրամն ետ ուզելով։ Կառավարութիւնը, կ'ըսեն սեղանաւորք, ժողովրդական խնայողական դասերուն մէջ խնայութեան ոգին արծարծել կ'ուզէր, երբ նամակատան խնայողական արկղներն հաստատեց։ Արդ, ժողովրդեան խնայողական կարգերուն մէջ չի կրնար պատահիլ որ մարդ մէկ տարւոյ մէջ 100 ոսկի մէկէն բերէ յանձնէ նամակատան, իբրեւ արդիւնք 12 ամսոյ խնայութեան։ Ուրեմն, այս դիւրութենէ պիտի օգտին այնպիսի անձինք որոց չնորհ կամ ծառայութիւն մ'ընել չէր ուզուիր, —միջնակարգ խնայողք, որք նամակատուներն իրենց համար հաշուընթացի միջոց պիտի ընեն, չէքի գործեր պիտի կատարեն նամակատանց հետ, և իրենց հաշուընթացին վրայ տոկոս ընդունելու առաւելութիւնը պիտի վայելեն, զոր մասնաւոր դրամատունք սովորաբար կը զլանան։

* * *

Այս դիտողութեան Սըր Ուիլիըմ Հարքորդ պատասխանեց թէ նախարարութիւնն առևտրական սեղանաւորութեան կամ մասնաւոր դրամատանց գործին դպչելու նպատակ չունի բնաւ։ որովհետեւ այս հաստատութիւնք չեն համապատասխաներ այն տեսակ մարդոց պէտքին որք տարին առ առաւելն 100 ոսկի կրնան խնայել։ Իւր համոզումն է թէ Անգլիոյ սեղանաւորական դրութիւնը չէ շինուած այնպէս որ փոքրիկ չահերով կարենայ զբաղիլ։ Ու մինչև իսկ եթէ մասնաւոր պանքաներ ձեռնարկէին գոհացում տալ այս պէտքին, չունին բաւական թուով մասնաճիւղեր ամեն ուրեք, հասարակութեան ամեն հատուածներուն դիւրամատչելի ընելու համար իրենց սեղանաւորական ծառայութիւններն։ Եւ ինքս, յարեց Սըր Ուիլիըմ, երբ իմ տանս մէջ կը նստիմ (դաւառն) ի Նիւ Ֆորրըդ, մեծասան մդոն հեռի կը գտնուիմ մերձաւորոյն դրամատունէն։ Եթէ չէքի մը փոխարժէքը գտնել ուզեմ, պարտիմ այնչափ տեղ մարդ զրկել, կամ իմ մտավաճառիս բարեյօժարութեան կոչում ընել։ Կրնայ հարցուիլ թէ ինչո՞ւ համար ես նամակատան վարչութեան ձեռամբ չեմ կատարեր այսչափ փոքրիկ գործեր։ Բայց բուն խնդիրն ալ հոդ է։ —Մէկ տարւոյ մէջ նամակատան խնայողական մնացուկին 30 ոսկիէ աւելի չեմ կրնար յանձնել որ աւելի բարձր գումարի մը փոխարէն չէք քաշելու արտօնութիւն ունենամ։

* * *

Սեղանաւորական լրագիրք գիտել կուտան թէ երկու կողմերն ալ քիչ շատ իրաւունք ունին։ Պարզապէս ապահովութեան համար յանձնեալ դրամից մասին, նամակատան վարչութիւնը մինչեւ մէկ ասիճան կը մրցի մասնաւոր դրամատանց հետ, որք հիմա կը յօժարին տասն ոսկիէ վեր ամեն գումար ընդունիլ իբրեւ աւանդ։ Մրցումը սատակագոյն է այն պատճառաւ մասնաւոր գի մասնաւոր դրամատունք չեն կրնար 2 ½ առ 100 տոկոս վճարել այս փոքրիկ գումարներու գործառութեան համար։ Միւս կողմէ, դիտելի է գի մասնաւոր դրամատունք իրենց յանձնուած այնքան գումարներ ունին որ չգիտեն թէ ինչպէս պիտի գործածեն չահ ընելու համար, որով նամակատան իրենց դէմ մրցումէն իրօք չեն վնասուիր։ Եւ յետոյ, եթէ յօժարէին իսկ, մասնաւոր դրամատունք չեին կրնար ձեռք բերել այն փոքրիկ խնայութիւններն որք կը յանձնուին նամակատան սընտուկներուն. զի նամակատունն ամեն տեղ, ամեն ծակուծուկ, ճիւղեր, մնացուկներ ունի. ամեն քաղաքացիի ինչպէս ամեն գիւղացիի քովիկը կը գտնուի, և դիւրաւ կրնայ ընդունիլ անոնց փոքր խնայութիւնները, բան մը զոր մասնաւոր դրամատունք չեն կարող ընել։ Ո՛չ միայն մասնաւոր պանքաներէն աւելի տոկոս կուտայ, այլ նաեւ ամեն տեղ ժողովրդեան տաքը կ'երթայ նամակատունը՝ փոքրիկ խնայութիւնները քաշելու և ժողվելու համար։ Երբ մասնաւոր դրամատունք եւս այս դիւրութիւններն հատատեն, այն ատեն կրնան գանգատիլ թէ նամակատան վարչութիւնն իրենց դէմ կը մրցի։

* * *

Նշանակելի իրողութիւն մ'ալ այս է որ նամակատան խնայողական մնացուկներուն հաստատումն անուղղակէս այլ ազդուապէս կը նպաստէ մասնաւոր դրամատանց գործն ընդարձակելու։ Խոնարհագոյն կարգի մարդոց կարելութիւն ցուցնելով 20 փարայի խնայութեամբ փոքրիկ դրամատէր մ'ըլլալու, կը կազմէ ընտատեր դաս մը, որ օրին մէկն անչուշտ պէտք պիտի ունենայ պանքայի մը։ Որչափ եւս դիւրութիւն ընծայուած ըլլայ հասարակութեան, նամակատան մնացուկին դրամ յանձնել և եւ առնուլ այնքան ձեւակերպութիւններ ունի, որ իրաւ իւր փոքրիկ գումարին վրայ առեւտրական գործառնութիւններ կատարել ուզող մարդը կը հարկադրի ի վերջոյ մասնաւոր պանքայի մը դիմել։ Նամակատան արնաւուրը կը ծառայէ միայն գումարները կազմելու. դրամ առնել տալու ամենօրեայ գործողութեան չի յարմարիր։ Այս բանն իւր փորձառութեամբ պիտի սովրի այն. խնարհ կարգի մարդն որ քիչով դրամատէր մ'ըլլալ օրին մէկը՝ չնորհիւ նամակատան վարչութեան։

Սըր Ուիլիըմ Հարքորդ իրեն ներկայացող սեղանաւորներուն հարցուց թէ ինչո՞ւ համար Սկովտիոյ սեղանաւորք աւելի մեծ դիւրութիւններ կ'ընծայեն հասարակութեան քան անգլիացի սեղանաւորք։ Երբ ես զբօսական պտոյտ մը կ'ընեի Սկովտիոյ արեւմտեան ծովեզերքին վրայ, տեսայ որ անհատական պանքայի մը մասնաճիւղը կրնայի գտնել ամեն գիւղի մէջ, և քիչ մը մեծ գիւղի մէջ, ինչուան երեք հատ պանքայի ճիւղ։ Նաև չատ գոհ կը մնայի տեսնելով որ քիչ քիչ ծախսելու համար սկովտական պանքայի մը յանձնած գումարիս ետ չառնուած մասին վրայ տոկոս կը արուէր ինձ, մինչ սանկ դրութիւն Անգլիոյ մէջ չկայ։

Սեղանաւորք պատասխանեցին նախարարին թէ Սկովտիոյ անհատական պանքաներն իշխանութիւն ունին պանքնոտս հանելու, մինչ Անգլիոյ բաժնին մէջ այս իրաւունք կեդրոնացած է Անգլիոյ Պանքային վրայ միայն։ Իրաւ, չնորհիւ այս դրութեան Սկովտիացիք ապոռա թղթի կտորուանք իբր պանքնոտս գործածելու կը յօժարին, բան մը զոր Անգլիացւոյն ընդունել տալ դժուար է յայտ։ Բայց չէ մի որ իրենց այս առաւելութեան փոխարէն՝ սկովտական պանքաներն հասարակութեան հաշուընթացին վրայ տոկոս վճարելու զոհողութիւնն ալ կ'ընեն։ Եւ յետոյ, պանքնոտս հանելու իշխանութեամբ կրնան բացատրուիլ սկովտական պանքաներուն այնքան մեծ և մանրակրկիտ ճիւղաւորումն, որով ամեն գիւղի մէջ կրնան գործ ընել։ Ի Սկովտիա աւելի շատ կը գտնուին գործի մէջ եռած մարդիկ որք յանձն կ'առնուն փոքրիկ թղուկաւ Պանքայի մը մասնաճիւղի տնօրէն ըլլալ։ Սկովտական Պանքա մը շահէն փոքրիկ բաժին կամ համեստ թոշակ մը կուտայ տեղւոյ մը դատական գործակալին կամ խորհրդականին (solicitor), որ Պանքային գործ կը բերէ, Պանքան ալ յանձախորդ կը զրկէ անոր, որով ամենայն ինչ յոյժ խնայողաբար կը կարգադրի։ Սկովտիոյ մեծ քաղաքաց մէջ իսկ սեղանաւորական հաստատութեանց ծախուց սակաւութիւնը կրնայ զարմանք պատճառել անգլիական մեթոդներու սովորած անձերու։

Քանի որ անդլ. գրամատունք և սեղանաւորք այսպիսի պզտիկ գործեր չեն ըներ այսչափ պզտիկ ծախքով, աւելի ազէկ է որ նամակատան վարչութիւնը ինու պակաս, խնայութեան նոր դիւրութիւն մը տալով հասարակութեան։ Այս է Սըր Ուիլիըմ Հարքորդի եզրակացութիւնն, որուն կ'երեւի թէ խորհրդարանն ալ պիտի հաւանի։

ՖՐԱՆՍԱ

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.—Ֆրանձ Եոզէֆ կայսր այցելութեան առ Պ. Կիրսֆ ի Վիեննա քաղաքական նշանակութիւններ կը սրուին։ Աւստրիոյ և Ռուսիոյ մէջ յարաբերութիւնք մեղմայեր անուշ ցեր են։ Պ. Կիրս ֆրանքիւռուս նիզակակցութեան կուսակից եղած չէ, եւ Աւստրիոյ և Գերմանիոյ հետ յարաբերութիւնները բարւոքելու ջանադիր գտնուած է։ Այս պատճառաւ, Ֆրանձ Եոզէֆ կայսր մասնաւորապէս կը յարգէ այս ռուս նախարարը։ Կայսեր Մեծ Պանդոկ երթալն և Պ. Կիրսի հետ տեսակցելն ապացոյց է նաեւ թէ Ֆերտինանտ իշխանին և Պ. Սիմամուլովի Աւստրիոյ Կայսեր կողմէ ընդունելութիւնը տարբերութիւն յառաջ բերած չէ։ Ի Վիեննա և Պերլին Զարեւիչին ընծայուած մեծարանք կը ցուցնեն թէ Աւստրիա և Գերմանիա փափաքող են հաշտ ընթացք բռնելու Ռուսիոյ մասին։ Ֆրանձ Եոզէֆ կայսր Պ. Կիրսի խնդրեց Զարին հաղորդել իւր բարեկամական ողջոյնն ու մեծարանքն, եւ յիշեցնել թէ Զարեւիչին այցելութիւնն ի Վիեննա օրչափ հաճելի տպաւորութիւն թողած է։

ԹԻՒՐԲԷՆԻ գործին վրայ, Պ. տը Ֆրեսինէ, պատերազմական նախարար նախարարն, ըսաւ Ծերակոյտին մէջ թէ Թիւրքէն իւր հրանիւթի գիւտերը շահագործելու իրաւունքը պատերազմական նախարարութեան վճռառած էր 10 ամսոյ պայմանաժամով և 250 հազար ֆր. ի փոխարէն։ Թիւրքէն յետոյ հինգ միլիոն ֆր. խնդրեց՝ իւր գիւտերը շահագործելու բովանդակ իրաւունքը կառավարութեան թողելու համար։ Կառավարութիւնը մերժեց։ Թիւրքէն դիմեց Գերմանիոյ։ Իրաւունք չուներ պնդելու թէ ռէյ բէյրէ և Դէլենդ նոյն հրանիւթն են։ Թիւրքէն երկրորդ սիալ մը գործեց՝ պատերազման պաշտօնարանէն գողցուած յատակագծեր և ուրիշ թուղթեր ի կիր արկանելով։ Դատարանը գինք գաստապարտած էր միայն Մելինիդի վրայ իւր հրատարակած գիրքին պատճառաւ։ Ծառայութիւններ մատուցած է, և դեռ կրնայ մատուցանել։ Ասով կարգարանայ իրեն չնորհեալ ներումն ալ Բայց իւր բարեկամաց անխորհուրդ հրատարակութիւնք այս գիտութեան գործին նշանակութիւնը կը կորնչեն։ Ցանգնեցան ամբաստանել սպայեր և զօրապետներ որք գովելի արձնութեան ապացոյց տուած էին։ Որչափ եւս ողբալի ըլլան այս դէպքեր, երկրին պաշտպանութեան գործին վրայ աննպաստ հետեւանք չեն ունեցած։ Պէտք է վերջապէս այն առասպելին թէ Թիւրքէն զոհ եղած ըլլայ բարձրագոյն նկատումներու։ —Պ. տը Ֆրէսինէի այս բացատրութիւնք ներմանպէսծափահարեցան Ծերակոյտէն, և Երեսփ. Ժողովոյ մէջ եւս խնդիրն ուրիշ հետեւանք չունեցաւ։

ՌԱՇԻՈՍԱԻԻ սովորական խաղաղ վիճակորէն մէջ ոչ սակաւ շահագրգիռ տեսարաններու շարք մը յառաջ բերաւ ուսուցիչ Ալվարա, երբ իսօք առաւ իւր հաչակաւոր «Տօրիմանիներուն» քրնութեան համար յանձնաժողովոյ մը կազմելու պահանջելու։ Բայց իրօք ոչ մէկ յայտնութիւն ըրաւ Անկար Զինուորաց յատակացեալ գումարին գործածման եղանակին վրայ, մինչ ի սկզբան կը պնդէր թէ Ֆրանսայէն առնուած հինգ միլիառէն անկար զինուորաց համար հանդստեան մնացուկ մը կազմուած ըլլալով, այն ժամանակի վարչէն ամենը այս գումարն հրեայ սեղանաւորներու տեսչութեան տակ դրած էին, փոխադարձ օգտակարութեան տեսակէտով։ Իւր «վաւերագրաց» մէջ այս մասին ոչ մէկ ապացոյց չգտնուին ինքն ալ զգաց և խոստովանեցաւ, իւր բոլոր ոյժը թափելով 1873ին տեղի ունեցած ուրիշ կարգի դէպքերու վրայ, որք Ռուսիոյ և ուրիշ երկիրներու շինութեանց առթիւ կատարեալ չահագործութեանց կը վերաբերին։ 1873ին Պ. Լասքը, ազգային—ազատական կոչուած կուսակցութենէն, և ինքն ալ հրեայ, Ռայխսթակի մէջ խնդիր յարուցած ըլլալով, Պիզմարք իշխանի մտերիմ պաշտօնեայ մը՝ վակէնէր՝ դատապարտուած էր, հղօր վարչական ինքն ալ առժամապէս քաշուած էր Բրուսիոյ նախարարութեան նախագահութենէն, և աջակցողմի Պիզմարքեան քաղաքականութեան դէմ յայտարարութիւն մը հանած էր։ Այս հին ու մին զրոյցները կրկնելով, Ալվարա ամբաստանեց վախճանեալ հրեայ սեղանաւորն Պայխրէօտրը, Բրուսիոյ եկեղեցական նախարար Պ. Միքէլ և ազգային—ազատական կուսակցութեան արդի պետ Պ. Պէնիկսէն, առաջին երկուքը Ռուսիոյ և վերջինն Հանովէրի երկաթուղւոյն շինութեան առթիւ, իբր թէ ապօրէն կերպիւ օգուտ քաղած մարդիկ։

Բայց արմատական կուսակցապետ Պ. Ռիխտէր ինքն իսկ բեմ ելնելով, ջանջախիչ ճառով մը նշանակեց անոր անհաստատ ակնարկութիւններն և զրպարտական զրոյցներն, և բարոյական նուիրեան խիստ դաս մը ինք տուաւ անոր, հրեաներաց վարժապետին։

Տքթ. Միքէլ պատմեց Ռուսանիոյ երկաթուղւոյն հետ իւր կապակցութիւնն իբրև անդամ Տիարոնդօ Կէդէլշաֆդ սեղանաւորական ընկերութեան, և հաստատեց թէ իւր կապակցութեամբ ոչ միայն հանրային գրամոյ կորուստ չէ եղած, այլ այն գերմանական ընկերութեան միջամտութեամբ յոյժ չահաւոր գործ մը գործած է կորստեան վիճակի մէջ գտնուող ձեռնարկ մը։

Ապա Պ. Պէնիկսէն եւս որ, Հանովէրի կուսակալ եղած էր վերջին ժամանակներս, իւր մասին հերքեց Ալվարայի դրպարտութիւններն։ Եւ երբ այս մարդ վերստին խօսք առաւ իւր թէ պատասխանելու համար, իւր խուսափողական ակնարկութիւններ անհամբերութեան և բարկութեան բացորոշ նշաններով ընդունուեցան, և ի վերջոյ լռեց։

Բայց ժողովն, ոչինչ ծածուկ չմոռլու համար, հանդիսակերպեցաւ Պ. Ալվարայի առաջարկած ձեւով յանձնաժողով մը կազմելու, որ, ինչպէս Աբէ-Եբի երեկի թուով երեւցաւ, որպէս է միաձայն թէ Պ. Ալվարայի ամբաստանութիւնք ապացուցեալ չեն, և Ռայխսթակի կամ Բրուսիական վարչութեան անդամներէն ոչ միոյն պատուոյն դպչող գործ մը հաստատուած է։ Ֆրանսական լրագիրք չէին կրնար իրենց բերկրանքը ծածկել՝ Բանավայական գործին ահմանապլիէն անդին ալ մէկ նոր ապացուցութիւնը տեսնելով։ բայց խնդիրն ահա իւր սաղմնային վիճակին մէջ կ'ոչնչանայ ի Պերլին։

ՌՈՒՍԻԱ.— Փեթերսպուրգի մէջ օրուան մեծագոյն խնդիրն է հարուստ վաճառական Կրնդովի կոտակն, որ 1891ին մեռած է, 10 միլիոն ռուպլի ժառանգութիւն մը թողով։ Իւր այրին և իւր եղբօրորդիք, օրինաւոր ժառանգորդ ճանչուած, տիրացան էին այս հարստութեան փեսր։ 15ին, երբ Փեթերսպուրգի դատարանին մատուցուեցաւ Կրնդովի մէկ կտակն, ի ձեռն Մոսքուայի նոտարի մը, որով իւր գոյից կէսը կը թողու իւր կնոջ և միւս կէսը Կոմս Ս...ի, որ իւր ընտանիքին չի պատկանիր ամենեւին։ Տիկին Կրնդովով յայտարարած ըլլալով թէ այս կտակ կեղծ է, դատ բացուեցաւ Կոմս Ս...ի, իւր դատական խորհրդականին ու նոտարին դէմ, որք ձերբակալուեցան իբրեւ կեղծ կտակ շինող։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Արտաքին գործոց նախարար Պ. Տրակովիս, որ Զանթա գացած է, կը հեռագրէ առ Պ. Թրիքուբիս թէ մինչեւ հիմա Զանթայի ազէտին վրայ տրուած տեղեկութիւնք իրականէն պակաս են աւելի չեն։ Բռնադակ կղզւոյն մէջ բնակելի 200 տուն չէ մնացած։ Ամեն կողմ աւերակ միայն կը տեսնուի։ Ամեն օր հողը կը շարժի։ Ճամբաներն անանցանելի եղած են։ Եւ ամեն օր աւերակներուն տակէն նոր զոհեր կը հանուին։ Պ. Տարսէ Պ. տ'Ակիէռա կոմսին բարեկամն եղաւ և այդ պատճառով այ այս գիշեր Պ. տը Ռոսթան կոմսին ընկերն։

Կասթոն յոգնութենէն ոտքի վրայ չէր կրնար կենալ։ Իր սենեակը քաշուեցաւ քանի մը ժամ հանդստանալու համար։ Զէր մոռնար թէ Սիսդա ժամը Զին ժամագրութիւն տուած էր իրեն տ'Ակիէռա կոմսին տունը։

—Մայր իմ, ըսաւ երիտասարդը դէպ ի կոմսուհին յառաջանալով, թոյլ կուտա՞ք ինձ որ համբուրեմ ձեզ։

Կոմսուհին հարցափորձիչ ակնարկ մը նետեց դերակոմսին վրայ։

—Քոյր իմ, պատասխանեց սա, Պ. տը Ռոսթան դերակոմսը ազնուականի մը վայել կերպով անցուց գիշերը։ Պ. տ'Ակիէռա կոմսին երջանկութիւնը ծայրայեղ վտանգի մէջ էր։ ձեր զաւակը, քոյր իմ, իր սիրոն ու բազուկը գործածեց իր բարեկամին համար։

Կոմսուհին սկսաւ հեծկլտալ, բազուկները բանալով իր որդւոյն։

—Կասթոն, երէկ ձեր կառքովը դուրս չելա՞ք, հարցուց վայրկեան մը ետքը։

—Այո, մայր իմ, և իմ կառքովս ես դարձայ։ բայց Պ. Էմմանուէլ Տարսէի տարամարութեանը ներքեւ դրի։

—Էմմանուէլ Տարսէ, կրկնեց կոմսուհին։

—Այն երիտասարդ դինուորականը որուն վրայ խօսած եմ ձեզ, քոյր իմ, ըսաւ դերակոմսը։

—Այո, կը յիշեմ։ Ուրեմն այն երիտասարդն է զոր քիչ մը առաջ տեսայ Կասթոնին հետ։

—Նոյն ինքն։ Պ. Տարսէ Պ. տ'Ակիէռա կոմսին բարեկամն եղաւ և այդ պատճառով այ այս գիշեր Պ. տը Ռոսթան կոմսին ընկերն։

Կասթոն յոգնութենէն ոտքի վրայ չէր կրնար կենալ։ Իր սենեակը քաշուեցաւ քանի մը ժամ հանդստանալու համար։ Զէր մոռնար թէ Սիսդա ժամը Զին ժամագրութիւն տուած էր իրեն տ'Ակիէռա կոմսին տունը։

—Մայր իմ, ըսաւ երիտասարդը դէպ ի կոմսուհին յառաջանալով, թոյլ կուտա՞ք ինձ որ համբուրեմ ձեզ։

—Ի՞նչ պատահեցաւ ուրեմն տ'Ակիէռա կոմսին, հարցուց կոմսուհին։

—Քիչ մը առաջ ձեզ ըսածէս զատ բան մը չեմ գիտեր, պատասխանեց Ամեռէ դերակոմսը։ սակայն դժբախտութիւն մը բարեհանացած է կոմսին և իրենցներուն։ Կասթոն և Պ. Տարսէ այսչափ միայն ըսին ինձ։ կերեւի թէ Պ. տ'Ակիէռա կոմսն ինք կուզէ այդ դէպքին պատմութիւնն ընել մեզ։

—Տ'Ակիէռա կոմսին վրայ կը խօսիք, ըսաւ Կռան-Ռիէօ մարքիզը սրահ մտնելով։ այսօր, կիրակի, չէ՞ որ մեզ պիտի հաղորդէ տիկին տը Հոֆֆորին, կամ լաւ եւս, օրիորդ Սիսդային մեռական պատասխանը։

—Այո, և կարծեմ թէ կրնանք փատակել իր խօսքին, պատասխանեց դերակոմսը։

—Այցելութիւն մը խոստացած էինք իրեն, զոր տակաւին չբրինք, յարեց մարքիզը։

—Իրաւ է։

—Եթէ կուզէք, պարոն Ռոսթան, այս օր իսկ իրեն յայտնենք մեր յարգանքին և մեր բարեկամութեան այս հաստատիքը։

—Այդ առաջարկը պիտի ընէի ձեզ, պարոն մարքիզ։

—Հատուցում մը կը պարտիմ ես տ'Ակիէռա կոմսին, ըսաւ կոմսուհին։ եթէ անպատեհութիւն մը չէք տեսներ, պարոններ, ձեզ կ'ընկերանամ։

—Ազնիկս, պատասխանեց մարքիզը, կը գոհամ ձեր զգացումը։ Պ. կոմսին տունը ձեր ներկայութիւնն աւելի հանդիսաւոր և աւելի սիրալիր հանդամանք մը պիտի ընծայէ մեր այցելութեան։

Կոմսուհին անմիջապէս հրաման բրաւ որ իր կառքը մէկ ժամէն պատրաստ ըլլայ։

Առտուն, անշչուկ և անշուք, տխուր արարողութիւն մը կատարուեցաւ տ'Ակիէռա ազարանքն։ Մարսել և տ'Օրբա, միանակ տոքթ. Մարվիելլի, ատնտուին և տան ծառայներուն հետ, մինչեւ եկեղեցի հետեւեցան Լէօնար զգաղին և անկից Հիւսիսային գերեզմանոցը, ուր թաղուեցաւ Ֆերնանտի զաւակը։

ԼՈ ՆԵՐՈՒՄԸ

Ֆերնանտ և Զիթելլա սուգ մտած էին։ Կէս օրէն ժամ մը ետքը, Մարսել անոնց քով կը գտնուէր՝ մանկամարդ արուեստագետուհին փոքր սրահին մէջ։ Կը խօսէին Սիսդային և այն դերին վրայ զոր նա խաղացած էր առջի օրուան դէպքերուն մէջ։

—Շատ բան կը պարտինք տիկին տը Հոֆֆորի, ըսաւ Ֆերնանտ, և պէտք է մոռնանք անոր վիճակը, միայն յիշելու համար մեզ ցոյց տուած անձնուիրութիւնը։

—Ա՛հ, ես կեանքէս աւելի բան կը պարտիմ անոր, գոչեց Զիթելլա յուզումով։

—Եղբայրս յանձն պիտի առնէ մեր եւ դրախտիքն յայտնելու անոր։

—Ձե՞ռք կրնար աւելի բան մը ընել անոր համար, յարեց Զիթելլա։ Եթէ, ինչպէս կը յուսայ Մարսէլ, հաւանի Պ. տը Ռոսթան կոմսէն հեռանալ, կուզէի որ ես դարձունէ բոլոր անկից ընդունածները։

—Համոզուած եմ որ պիտի ընէ, ըսաւ Մարսէլ։

—Եւ ազէկ կ'ըլլայ, յարեց Ֆէրնանտ։

—Անշուշտ, աւելցուց Զիթելլա, բայց կարեւոր է գիտնալ թէ այն ատեն ապրուսաւ միջոց մը պիտի ունենա՞ք։

—Ամենեւին, աշխատութիւն միայն, ըսաւ Մարսէլ։

—Օ՛հ, կնոջ մը աշխատութի՞ւնը... յարեց Ֆէրնանտ։

—Թերեւս անձնական հարստութիւն մը ունի։

—Ոչ, պատասխանեց կոմսը։ Սիսդա ըլլալէ առաջ, խոհ և պարկեշտ աղջիկ մը, գործատորուհի մըն էր։

—Գիտէ՞ք ուրեմն անոր անցեալը, եղբայր։

—Այո։ բայց իր գաղտնիքն է այդ, պէտք է որ յարգեմ զայն։

—Պերճանքի մէջ ապրիլէ եւաք, պիտի կրնա՞ք աշխատիլ, առարկեց Զիթելլա։

—Եւ նոյն իսկ եթէ ունենայ այդ կամքը, այդ քաջութիւնը, ըսաւ Ֆէրնանտ տխրօրէն, դժբախտը նորէն անդունդին մէջ պիտի իյնայ դիւրաւ։

Զիթելլա ոտքի եւաւ։ Իր գեղեցիկ դէմքը կը ճառագայթէր։

—Կնոջ մը համար որ հայրս ինձ դարձուց, ըսաւ Թրթռուն ձայնով, կնոջ մը համար որ զգուշացուց զիս արատուելէ, կը հարցնեմ ձեզ, իրաւունք չունի՞մ ականջ դնելու սիրտս ձայնին։ Է՛յ ուրեմն, տեսէք ինչ կուզեմ։ Ներա տը Վարանտէզ այսօր հարուստ է։ Մարսել, քու թղթատուութեամբդ, կուզեմ հարստութիւն մը ընծայել անոր որ իմ կեանքս ազատեց։

—Ա՛հ, սիրելի և ազնիւ աղջիկս, պատասխանեց կոմսը, կը ճանչնայի քու բարի սիրտդ... լաւ ուրեմն, այո, թոյլ կուտամ, Սիսդային պիտի տաս համարժէքն այն գումարին զոր նա պիտի զարձունէ Ռոսթան կոմսին։

Այս պահուն, ապարանքին վանդակորմը բացուեցաւ և կառքի մը թաւալումը լսուեցաւ բակին մէջ։

—Էմմանուէլ Տարսէն ըլլալու է, ըսաւ կոմսը պատուհան վազելով։

Անմիջապէս կիներուն քով դարձաւ։

—Պարոն Տարսէն չէ, որուն կը սպասեմ անհամբեր, ըսաւ, այլ այցելութիւն մը մեզ երեքնուս։ Մեծ սրահն անցնինք։ Պատիւ պիտի ունենանք ընդունելու Պ. տը Կռան-Ռիէօ մարքիզն, տիկին տը Ռոսթան կոմսուհին, Պ. տը Ռոսթան դերակոմսը և օրիորդ Լէօնի տը Ռոսթան, իր աղջիկը։

Երբ կոմսուհին սրահ մտաւ, իր դէմը գտաւ Ֆէրնանտը զոր խկոյն ճանչցաւ։

—Օրիորդ տ'Ակիէռա, ըսաւ, մոռցած չեմ քոյր Մաուրէնը, թոյլ տուէք որ համբուրեմ զձեզ։

Ֆէրնանտ անոր բազուկներուն մէջ նետուեցաւ արտասուելով։

(Շարունակի)

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (131)

Է. ԳԻՔԵՊՈՒՐ ԵՒ Է. ԼԻՏԶԷ

ԲԱՐԻԶԻ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒՀԻՔ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՀՐԵՇՏԱԿ ԵՒ ՍԱՏԱՆԱՅ

—Զաւակս տուն դարձա՞ւ, հարցուց հաւատարիմ ստնտուին։

—Ոչ, տիկին, պատասխանեց սա տըխրութեամբ։

Կոմսուհին արտայոյզ հառաչ մը արձակեց։

Բանալ տուաւ պատուհանն և գնաց վանդակապատին կրթնեցաւ։

Ռոսթան դերակոմսն, արդէն եկած ըլլալով, կը պտտէր ապարանքին գաւիթը, սիկառ մը ծխելով։

Ցանկարծ վազողին վրայ նայող դուռը բացուեցաւ։ Կասթոն ներս մտաւ երիտասարդի մը հետ զոր կոմսուհին չէր ճանչնար։ Մէկ ակնարկով հասկցաւ թէ որդին չատ հանդարտ էր։

—Չէ խմած, մտմտցեց։

Տեսաւ դերակոմսին մէկ զարմացական շարժումը և արագօրէն երիտասարդներուն ուղղուելը։ Կոմսուհին նշմարեց որ անծանոթը կը խօսէր, յետոյ տեսաւ որ դերակոմսը երկու ձեռքն ալ երկնցուց, մէն օտարականին, միւսն իր որդւոյն։ Ասիկա զոհունակութեան յայտնի նշան մըն էր։ Խեղճ մայրը սպեղանիի պէս բան մը զգաց իր սիրտին կսկծոտ վերքերուն վրայ։

Անծանօթը դուրս եւաւ և դերակոմսն ու իր որդին խօսակցելով ուղղուեցան դէպի ապարանքին վերնագաթակը։ Կոմսուհին փութաց փոքր սրահն, ուր ապասեց։ Իր յոյսը պարապ չելաւ։ վայրկեան մը ետքը տեսաւ Կասթոնին և դերակոմսին ներս մտնելը։

—Մայր իմ, ըսաւ երիտասարդը դէպ ի կոմսուհին յառաջանալով, թոյլ կուտա՞ք ինձ որ համբուրեմ ձեզ։

—Ի՞նչ պատահեցաւ ուրեմն տ'Ակիէռա կոմսին, հարցուց կոմսուհին։

—Քիչ մը առաջ ձեզ ըսածէս զատ բան մը չեմ գիտեր, պատասխանեց Ամեռէ դերակոմսը։ սակայն դժբախտութիւն մը բարեհանացած է կոմսին և իրենցներուն։ Կասթոն և Պ. Տարսէ այսչափ միայն ըսին ինձ։ կերեւի թէ Պ. տ'Ակիէռա կոմսն ինք կուզէ այդ դէպքին պատմութիւնն ընել մեզ։

—Տ'Ակիէռա կոմսին վրայ կը խօսիք, ըսաւ Կռան-Ռիէօ մարքիզը սրահ մտնելով։ այսօր, կիրակի, չէ՞ որ մեզ պիտի հաղորդէ տիկին տը Հոֆֆորին, կամ լաւ եւս, օրիորդ Սիսդային մեռական պատասխանը։

—Այո, և կարծեմ թէ կրնանք փատակել իր խօսքին, պատասխանեց դերակոմսը։

—Այցելութիւն մը խոստացած էինք իրեն, զոր տակաւին չբրինք, յարեց մարքիզը։

—Իրաւ է։

—Եթէ կուզէք, պարոն Ռոսթան, այս օր իսկ իրեն յայտնենք մեր յարգանքին և մեր բարեկամութեան այս հաստատիքը։

—Այդ առաջարկը պիտի ընէի ձեզ, պարոն մարքիզ։

—Հատուցում մը կը պարտիմ ես տ'Ակիէռա կոմսին, ըսաւ կոմսուհին։ եթէ անպատեհութիւ

գիակներ կը հանուին։ Գիւղացիներուն վիճակն հոգ կը պատճառէ։ զի կը խորհին քաղաք գալ հաւաքեալ նպաստներէն իրենց բաժինը խնդրելու։ Քաղաքին գաւառները դինուորներ գրուած են։ Զանթայի բանտը փոխադրուած դատապարտեալք կը վախնան հոն կենալու։ զի մի գուցէ չէնքն իրենց վրայ փլչի։ Անոնցմէ 12ն արդէն յայտնած էին պատին տակէն ճամբայ մը բանալ իրենց համար։ Ոստիկանութիւնն հիմա զանոնք կը փնտռէ։

ՍԵՐԳԻՍ. — Նաթալի թագուհւոյն կողմէ յայտնուած փախքին համեմատ, իսաց տրուեցաւ առ Պ. Պ. Ռիսթիչ և Պէլմազքովիչ որպէս զի փութայնեն իրենց ուղևորութեան խորհուրդը։

ԲԱՆԱՄԱՑԻ դատին մէջ, վճռաբեկ Ատենի առիւծ դատապարտութիւնը նորէն յետաձգուեցաւ, դատարանի անդամոց միայն հիւանդութեան պատճառաւ։

ՏՈՆՏՈՒԲՈՎ-ԲՈՐՍԱԲՈՎ ԻՆԹԱՆ, որոյ մահը ծանուցինք երէկ, պատերազմի առթիւ անունն յաճախ յիշեցուած այն ռուս զօրավարն է, որ Պուլկարիոյ կազմակերպելիչանապետութեան կուսակալ եղաւ, և երկրին առաջին օրէնքն ու կանոնադրութիւնն հաստատեց։ 1822ին ծնեալ, սերած էր Քալմուք Խաներու ընտանիքէ մը, որ Մեծին Պետրոսի օրով Ռուսիոյ հնազանդած էր։ Վերջին պատերազմէն յառաջ Կաւկասիոյ և Խրիմու պատերազմներուն մասնակցած էր, իբրեւ հեծելազօրաց սպայ։ 1882ին, Կաւկասիոյ կուսակալ եղաւ, և ութ տարի կեցաւ հոն։ Վերջերս, Կայսրութեան Խորհրդին անդամ էր ի Փեթերսպուրգ։

ՆՈՐ ԳԱՅԹԱԿՂՈՒԹԻՒՆ ի Փարիզ։ — Օրուան խնդիրն՝ ի Փարիզ՝ հրեայ սեղանաւորի մը նոր գայթակղութիւնն է։ Պ. Միշել Էֆբուսի, ծնեալ յՕտեսա և 40 տարեկան, Բորնէլիաս Հէրցի պէս ոսկի դիրք մը չհասած էր ի Փարիզ, իւր հարստութեամբ, պերճ կեանքով և բարեգործական առատաձեռնութեամբք, որով հարուստ դիրաւ կրնան մտնել լաւագոյն գերդաստանաց կարգին մէջ։ Ընտիր ձիեր կը պահէր, որսի անասուն մը ի Ֆոնթէնպլօ, և ի։ Վերջերս, միապետական ազնուական Պրոթէյլի մարքիզին հետ կէս առ կէս ընկերակցութեամբ շահադիտութիւն մը կ'ընէ ցորենիներու վրայ։ Այս գործ կը ձախողի, և կոմսը 600,000 ֆր. մնաս մը կը կրէ։ Բայց կոմսը կը ստուգէ թէ Էֆբուսի փոխանակ իրեն անկեղծապէս տատարելու իրաւ ընկեր, Սակարանի մէջ այդ գործողութեան հակառակ ուղղութեամբ շահադիտութիւն կ'ընէր։ Զայրացած, կը հարկադրէ գէֆբուսի մէկ միլիոն ֆր. տալու յօգուտ աղքատներուն, և կամ՝ իրմէ ապահովագրեալ մը նդունելու, և մեռնամտի եղեալ։ Էֆբուսի կուսակցէ մէկ միլիոն ֆրանքը, բոլորովին խայտառակ չըլլալու համար, բայց գործն խնացուելով, Թիւ Ռոսյալի ազնուական Ակումբն որուն անդամակցած էր, կը հրաւիրէ Էֆբուսի բացատրութեան։ Հրեայ սեղանաւորը չի ներկայանար, այլ հրաժարական կը ղրկէ, և յանկարծ Լոնտոն կ'երթայ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն։ Ս։ Պատրիարք Հայրն կիրակի օրը Սպարապետ Բարձ։ Բիզա փաշան տպարանը գնաց ի Պէշիկթաշ և Ն։ Բարձրութեան շնորհալ Իֆֆիխարի սկանակուռ պատանդին առթիւ շնորհաւորական այցելութիւն տրուաւ։

Մարտիրոս էֆէնտի Միհէնտիսեան և իր զաւակունք իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամեն անոնց որք հաճեցան ներկայ գտնուիլ հանգուցեալ ՏԻԳԻՆ ԼՈՒՍԻՍ Մ. ՄԻՀԷՆՏԻՍԵԱՆԻ յուղարկաւորութեան, և իրենց ցաւակցական զգայմանց հաւատացեալ տուին այս տողս առթիւ։

ՄԵՐ ԹԵՐԹՈՆԸ

Մեր արդի թերթոնը՝ ՓԱՐԻԶԻ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒՀԻՒ, որ սակնկալուած ընդունելութիւնը գտաւ, աւարտելու մօտ է։ Յաջորդ թերթոնը պիտի ըլլայ

ԻՌՈՐԻ ԶԱՂԱՑԻՆ ՈՃԻՐԸ

հեղինակութիւն Ֆրանսայի հմտաւաւոր գրողներէն Լուի Ժաքոլիոյ։ Այս վեպ, որ բազմաթիւ լեզուներու թարգմանուած է իր ներշնչած անյագուրդ հետաքրքրութեանն համար, աքանչելապէս կը նկարագրէ ոճրագործական բազմազան դարձուածներ։ Վէպն երկու հատորէ կը բաղկանայ։ Երկրորդին անունն է։

ԴԻՍԱՊԱՐՏՆԵՐՈՒ ՎՐԻԺԱՌՈՒԹԻՒՆ

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՇԻՐԱԶ, 30 Ապրիլ։ — Բրիտանական նախագահն և նախարարք հոս եկան Արուեստանոցէն բացման, և խանդավառութեամբ ընդունուեցան։

ԼՕՌԻԱՆ։ — Հնտախտակերպ համաճարակն անհետացաւ քաղաքէս։ (Ո՞ւր գնաց)։

ՊԵԼԿՐԱՏ։ — Սաւա Կրուիչ զօրավար նորէն Կ։ Պոլսոյ դեսպան կարգեցաւ։ Պ. Փաշէ՝ Փեթերսպուրգի։

ՀԻՌՈՄ։ — Օսմ։ արտասովոր դեսպանութիւնն որ եկած էր ի շնորհաւորութիւն Թագաւորին և Թագուհւոյն՝ Պրինտիզ մեկնեցաւ դէպ ի Կ։ Պոլիս։

Վակպան

ԳԱԼԱԹԻԱ, 20 Ապրիլ

ԼՈՆԴՈՆԻ ՓՈԽԱՆԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆ

3 տոկոս Լոնտրայի վրայ	110 ⅞
3 » Փարիզի »	22 80

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԲՈՆՍՕԼԻՏԷ

Երկկ երեկոյ զազ։ Միաց։ Դ։ Սէրիլ	24 20
Բերայի մէջ	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	24 21
Կէս օրին	24 22½
Թանգիլանը Օսմանիէ Երկ։ երեկոյ	— —
» ժամ 3ին	— —

ԸՆԹԱՑԻ ԱՐԺԵՐԹԹՈՒԹԻՒՆ

Փոխառ։ Քիւն	Սէրի	56 25
»	»	34 25
»	»	25 02

ԲԱՆԿԵՏՈՒՄԻՆ

Օսմանիէ ժ։Երկ։	Անգլ։ Լ։	5 18
Քրէտի ժ։Երկ։	» »	8 02
Գանդ տր Բոնս։	» »	4 38
Օսմ։ Նանտ է վալէօր	» »	4 35
Տէբի	Օսմ։ Ոսկի	16 24
Թրամուէյ	»	582 ½
Օսմ։Ապահովագրական	» »	500
Բուսէլիի Երկաթուղի	Ֆր։	92 ½
Բաժնեթուղթ Լարիզի	»	68

ԸՆԹԱՑԻ ԴՐԱՄՈՎ

Օսմանեան ոսկի	գրշ։	100
20 ֆրանկնոց	»	88 03
Անգլիական ոսկի	»	110 18
Մարք Գերմանական ոսկի	»	107 30
Իմպէրիալ	»	90 20
Բրիմիլց	»	51 20
Ռուպլ Քոնսքրատ	»	8 73
Մէջ։ արծաթ (տարբ։)	»	197 31
Մանր արծաթ	»	102 30
Մէճիտիէ	»	96 30
Թասֆիլէ	»	— —
Տոկոս Զաղաթիոյ Սակարանի	»	6

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

	ՓԱՐԻԶ,	1 Մայիս
Ֆրանսական Ռանթ 3 %		96 72
» » 4½ %		106 15
Օսմանեան բոնսօլիտէ Սէրի Դ։		22 20
Օսմ։ մաքս։ արժեթուղթ		484 68
Բրիսորիթէ Թիւրք (1890)		438 75
Օսմանեան Երկաթուղի		92 37
» Բէմիի բաժնեթուղթ		375
Գանր Օսման		596
Քրէտի Լիոնէ		761 25
Իտալական Ռանթ 5 %		93
Եգիպտական մաքսակ		504 06
Զէր Լոնտրայի վրայ		25 60
Սամանիէ Օսմանեան բանկիրներ		38 25
	ՎԻԵՆՆԱ,	1 Մայիս
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ		122 95
» Փարիզի »		48 85
Օսմանեան Լէմիի բաժնեթուղթ		182 25
» Երկաթուղի		51 50
	ԳԵՐԼԻՆ,	1 Մայիս
Օսմանեան Երկաթուղի		94 70
Օսմ։ Բէմի		190
Փոխանակում Քիւն Լոնտոնի վրայ		20 305
» Փարիզի »		80 90

ԿԱՒԿԱՍԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

(ԹԻՖԼԻԶԻ ԹԵՐԹԵՐԷՆ ՔԱՂՈՒԱԾ)

Ապրիլի 7-ին Թիֆլիսի Ս։ Նշան եկեղեցու մէջ հոգեհանդիսա կատարուց Աւետիք Բիրոյեանց բարերարի համար, որ վախճանուել է 1850 թուին։ Այդ անձը նուիրել է Ներսիսեան դպրոցին բոլոր իր անշարժ կայքը, որ գտնուում է Սոլդատեան բազարում և բերում է 15,000 ռ։ տարեկան եկամուտ։ Հոգեհանդիսային ներկայ էին՝ Թիֆլիսի հոգեւորականութիւնը՝ կոնսիստորի նախագահ Անանիա վարդապետի հետ միասին, Ներսիսեան դպրոցի ուսուցչական և հոգաբարձական խումբը, աշակերտները և բազմաթիւ ժողովուրդ։

— Սարգիս Կուկուճեանի և ընկ։ գործը, որ պէտք է քննէր ամսոյ 7-ին տեղիս դատաստանական պալատում, յետաձգուած է, որովհետեւ մեղադրուածների պաշտպանները գործի քննութեան համար անհրաժեշտ են համարել Երեւանի դատաստանից բերել տալ առարկայական ապացոյցները — նամակները, գրքերը, և այն, որ գտնուած են մեղադրուածների մօտ։ Գործը կը քննի մայիսի կիսից ոչ առաջ։

— Երեւանում եղել է խղերի հիւանդութեան մէկ դէպք։ Մարտի 26-ին եկել է այդ քաղաքը մի գիւղացի Նորբայազէտի Զաղալօ գիւղից։ այնտեղ խղերը սաստիկ է եղել անցեալ ամառը և տեւել է մինչեւ դեկտեմբեր։ Ութը օր Երեւանում հիւանդանալուց յետոյ, ամսոյ 1-ին տարել են նրան հիւանդանոց, որտեղ և մեռել է։ Անդամահատութիւնից երեւացել են խղերային բոլոր նշանները։ Տանը որտեղ պառկած էր հիւանդը, խստապէս ախտահանուած է։ Դեղնիֆեկցիայով և փակուած։ Հիւանդութեան ուրիշ դէպք չկայ։

— Հաղորդակցութեան միներտութիւնը կարգադրել է որ Անդրկովկասեան ճանապարհի վարչութիւնը Բորուորի մը, հատատեալ ի Ղալաթիա Թիւնէլ խան, դրամ պահանջած էր։ Ոստիկանութիւնն իմանալով գաղտնի պաշտօնեայներ յատկացուցած էր, որք ձերբակալած են Ֆօթին, երբ մուրհակ մը տալէ յետոյ դրամն առնու վրայ էր։ Ֆօթի Բեբաի ոստիկանատունը տարուած և հարցաքննութեան ենթարկուած է։

ԱՐԿԱՆԹ։ — Նախընթաց օր Դատքէյ գնացող մակոյկ մը, որ յարդ բեռցած էր, ալիքներու սաստկութենէն ընկղմեցաւ, սակայն մակուկավարն՝ Օսման ազատուեցաւ։

— Երէկ, Ղալաթիոյ մաքսատունէն Թրիէսթէ ուղեւորելիք շոգենաւն ապրանք տանող մակոյկ մը շոգենաւին շուաններուն վրայ մնալով չբջեցաւ։ Մակուկավարն, Բանանի, ազատուեցաւ, սակայն ապրանքներն ընկղմեցան։

ՋԻՆՈՒՈՐԲ։ — Կայս։ Իրատէ մը հրամայած էր որ գերմանական զօրաբանակաց մէջ եղածին նման՝ օսմանեան զօրաբանակաց մէջ ալ պատերազմի ատեն գործածուելու համար մսի ջուրը տուփերու մէջ դրուի ապուրի պատրաստութեան համար և առ այդ Գերմանիայէն հմուտ անձ մը բերել տալով գործարան մը հաստատուի և հարկ եղած գործիքները գնուին։ Կայս։ Իրատէն հրամայած է որ այդ գործարանի հաստատութեան ծախքն, որ 220,000 ղրուշ կը հաշուի, ինչպէս նաեւ գործիներու գինն և Գերմանիայէն բերուելիք անձին ճամբու ծախքը ու օրականը վճարուի Սպարապետի Դրան արկղէն։ Նոյնպէս փոխանակագիր մը ղրկելով Պերլինի օսմանեան դեսպանին, ծանուցանել որ այդ գործիներ գտնելով նոյն անձին հետ մայրաքաղաքս ղրկէ։

Սպարապետի Դրան ընդհանուր պիտոյից վարչութիւնն, կայս։ սոյն Իրատէին հանձայն, սկսած է հարկ եղածն ի գործ դնել։

ՊԱՆԻ ՏՐ ՔՈՆՍՔԱՆԹԻՆՕՊԼ դրամատան բաժնետէրերց տարեկան ընդհ։ ժողովը գումարուեցաւ այս շաբաթ օր ի Ղալաթիա, Պ։ Լէօնիտաս Զարիֆիի նախագահութեամբ։ Վարչական խորհրդոյ տեղեկագիրն ու դրամատան հաշուեցոյցն ընդունուեցան անտիտոր։ Տեղեկագիրը կը բացատրէ թէ ինչպէս տարուոյս մէջ ընկերութեան կատարած տեղանաւորական գործողութիւնք անոնպաստ արդիւնք ունեցած էին՝ Բանամայի յայտնութիւններուն հետեւանօք Բարիզի մէջ արժեթղթոց գներու անկման պատճառաւ։

Վերջին տարւոյն մէջ, դրամատան զուտ շահն եղած է 29,215 ոսկի, որուն 100ին 10ը պահեստի գումարին կը յատկացուի և 4418 ոսկին ներկայ շրջանի շահուցէնի հաշուոյն կ'անցնի։ Մնացեալ 21,875 ոսկիէն՝ վարչական խորհրդոյ անդամոց 100ին 12 տրուելէ ետք մէն մի բաժնեթղթի 3 շիլին 6 բէնս շահաբաժին կէնայ, որ անցեալ դեկտեմբերին տրուած է արդէն։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ։ — Պառոն տը Ռօշիլդի կողմէ ղրկուած խումբ մը ճարտարապետներ այս պահուս ուսումնասիրութիւններ կը կատարեն ի Սամսոն, Տրապիզոն և Սեբաստիա՝ Պաղտատի մեծ երկաթուղւոյն շինութեան համար որուն հետամուտ են անգլիացի բանի մը դրամատէրեր։

ՀԱՆՐԱՑԻՆ Պարտուց վարչութիւնը որոշած է նոր չէնք մը կառուցանել ի Պերա, շերամաբուծական վարժարանին ինչպէս նաեւ տիպար-շերամատան մը համար։ Այս երկու հաստատութիւնք արհեստին վերջին կատարելագործութեանց համար պիտի չինուին, և անոնց վերատեսչութիւնը պիտի յանձնուի Թորգոմեան էֆէնտիի։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ դեսպան Պ։ Մավրօկորդատոյի աղջիկը՝ Օր։ Հարիքլիա այս կիրակի օր ամուսնացաւ երիտասարդ փոստաբան Պ։ Ժորժ Պալթաձիի հետ, ի Բերա։ Հարսանեաց հանդէսը շատ չքեղ եղաւ։ Պոակի խորհուրդին նախագահեց Ցունաց Աժան։ Պատրիարքը, շրջապատեալ Սինոդի անդամներէն։

ՀԵՆԵԼԱԶՕՐԱՑ համար Հունգարիէն գնուած վեց հարիւր ձիերու վերջին մասը կազմող 220 ձիեր երէկ առաւօտ մայրաքաղաքս բերուեցան Եւրոպական կառախումբով։ Այդ ձիերէ 12ը գործածութեան անյարմար դատուած ըլլալով, յանձնառուն անոնց տեղ ուրիշներ պիտի տայ։

ՊԷՆԿԱԶԻի մէջ երեւան եկած ժանտախտը բոլորովին անհետացեր է։

ՇԻՏՏԷԷՆ կը հեռագրեն թէ ցարդ 18000 ուխտաւորներ ժամանած են և թէ հանրային առողջութիւնը գոհացուցիչ վիճակի մէջ է։

ԳՈՏԲԳԻՒԼի մէջ թրամուէյի գիծ մը չինելու համար մենաշնորհ խնդրող Սաֆվէթ պէյ հրաժարած է այդ մենաշնորհը խնդրելէ, որով իբրեւ խնդարկու միայն Շերիֆեան էֆէնտին մնացած է։

ԱՆՏԱՌԱՑ վարժարանի անցեալ տարուան շրջանաւարտներէն Երուանդ էֆ։ Համբարձումեան՝ երէկ Ատալիա ուղեւորեցաւ տեղւոյն անտառաց ընդհանուր քննիչի օգնականութեան պաշտօնով։

Մ. Պ. ԽՈՐԹՈՒՄՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՔ

Թուքքերէն եւ ֆրանսերէն լեզուաց

ՄԷՀՄԷՏ ՓԱՇԱ ԽԱՆ՝ Մահմուտ փաշայի տակը, վերնայարկ թիւ 18։

ԸՆ. ԴՇ. ՈՒՐ. առաւօտէն մինչեւ երեկոյ. մնացեալ օրերը՝ 8ին վերջը։

ՁԱՓԱՅԻՍ՝ ամսական՝ ԿԱՆԽԻԿ։

Դիտել։ — Խմբագրութիւն եւ փոխադրած թարգմանութիւն առեւտրական այլ եւ այլ գրութեանց։

515 — 40 - 10

Ժամեան գծից յետոյ սկսի հետաքրքրել Կախեթեան գիծը և հարկ եղած ծախսերը պահանջի Թիֆլիսի ազնուականութիւնից, որն ուզում է առնել այս վերջին գծի առանձնաշնորհումը։

— Ախալքալաքի դատաստանական քննիչը ներկայումս քննելու գործ չունի, ոչ քրէական և ոչ էլ քաղաքացիական։ Այդտեղ դատաւորական բանտումն էլ ընդամենը երեք կալանաւոր կան, որոնք արդէն դատապարտած են և որոնցից մէկը հայ է, որը մեղադրւում էր, մի ոչխար սպաններու գործում։ Ախալքալաքի գաւառն անշուշտ ամենաբազմահայ գաւառն է Թիֆլիսի ամբողջ նահանգում, ուր հայ տարրը ահագին մեծամասնութիւն է կազմում ամբողջ ազգաբնակութեան մէջ (65 հազարից՝ 50 հազարը հայ է)։

— Ինչպէս հաղորդում է Կ։ Պոլիս թերթը, Բազմ։ քաղաքում ընտրողների թիւը հասնում է 1100, այսինքն 6 անգամ աւելի քիչ քան թէ առաջ։

— Շուտով Կուբանի նահանգում պետական կալուածների մինիստրութեան նախաձեռնութեամբ փորձեր կը լինին մուշ (բամբակը) ցանելու Սիբիրիայի «Duncan Mammoth» և նոր օրլեանեան տեսակից։

— Բանի գնում է եղանակը աւելի փոփոխւում, աւելի ցրտում է։ Թիֆլիսից հեռու և ծովի լեռները ծածկուել են ձիւնով և ձմրան պէս փչում է անսովոր ցուրտ քամին։

ՖՈՒՖՈՒՆ

Ֆուֆուն։ ····· շրջագիտի մը չբրշինը չի՞ յիշեցուներ, սրահին երկայնութեամբ կամ սանդուխն ի վար սահող ու իջնող ժիրերու թեթեւ աղմուկ։ Ելուէջ մը, արդէն, կեանքը ժիլպէնթին, այդ հեշտալի ու զուարթ աղջկան որ կ'երթայ, կուգայ, կը խուզէ, կը խուզարկէ, կը խանդաբէ, կը կարգադրէ, կը խօսի, կը խնդայ, կը պարէ, կը նուագէ... միշտ Ֆուֆու... և ապահովապէս, ինչպէս կըսեր իր սիրահարը, առաջին յայտնութեան մը մէջ, պահպան հրեշտակը որ կը հսկէ անոր անարին մօտ՝ ննջած պահուն, մեղմիւ կը շարժէ իր թեւերը, սա սիրուն մրմունջով։ ··· Ֆուֆու։

Այս անունը կուտան իրեն, ընտանեկան շրջանակի մէջ, հայրը՝ Պ։ Պոլիկառ, ծեր ցոփակեաց մը, և քոյրը Լուիզ՝ լուրջ ու մեղամղձուտ աղջիկ մը։ Երկու երիտասարդներ, Սարգսիս և Վալերիաս, երկուքն ալ հարուստ ու պատուոյր։ Ֆուֆուի սիրոյը բորբոքած՝ հետամուտ են անոր ձեռքը խնդրելու։ Սարգսիս իր սիրոյը կը բանայ Լուիզին որ կը կարծէր թէ ինքն է այդ բարեկամ երիտասարդին սիրոյ առարկան։ բայց սարսուռ մը, քանի մը բեկբեկ խօսքեր, ու սրտին խորը կը թաղէ իր տարփանքը։ կը խոստանայ միջնորդել իր քրոջը քով որ հաւանի անոր կինն ըլլալու։ Ժիլպէնթինքն ալ կ'ապշի, ու չատ կ'ընդդիմանայ։ «Ես թեթեւ, քմահաճ աղջիկ մըն եմ։ իմ յներութիւններս կրնան դժբաղդութեան մատնել Պ։ տը Սարգսիսը։ և ապահով չեմ թէ ինքը պիտի կրնայ զիս ուղղել։ դուն և հայրս միշտ չփայացուցած էք զիս։ վտանգն հոն կը տեսնեմ մտնաւանդ որ ես միտքս դրած եմ իմ սիրուն թերութիւններէս չի հրաժարիլ, որոցմէ գոհ եմ։ իր և իմ միջեւ պայքարը կարծուածէն աւելի ծանր կրնայ ըլլալ։ Գիտեմ որ ինքը զօրաւոր կամքի տէր մարդ է, բայց հարիւր անգամ ալ աւելին ըլլայ, ու աշխարհ մը վարելու կարող, չեմ կարծեր որ կարենայ Ֆուֆուն վարել»։ Այս կամոցումներուն հակառակ, քրոջը կամքին կը թողու և կը հաւանի։ Եւ Լուիզ, այդ անձնուէր քոյրը, ինքն է որ մէկիկ մէկիկ կը յաղթէ անոր առարկութիւններուն, համոզելու համար որ յօժարի ձեռքը տալ այն երիտասարդին զոր ինքը կը սիրէր։

* * *

Երկրորդ արարուածին, Ֆուֆուն տիկին տը Սարդորիս եղած է։ բայց նոյն ջղագրգիռ, քմահաճ, խնդամով աղջիկն է։ ամուսնին ու զաւկին վրայ գորովանքի ու անտարբերութեան հետ խառն զգացում մը ունի, զոր ինքն ալ չի կրնար ճշդել։ Բարիզեան սրահներու կեանքին մէջ նետուած է խղաբաղաքներու համար ներկայացում մը կազմակերպած են բարձր դասու տիկիններ ու պարոններ, և խաղին մէջ սիրահարին դերը տրուած է Պ։ Վալորիսի, այն երիտասարդին որուն տերը բնաւ մարած չէ Ֆուֆուին համար, որ սառնձնած է սիրուհւոյ դերը։ Վտանգաւոր խաղ մը, որուն փորձին ու նախապատրաստութիւնները ճակատագրային զուգադիպութեամբ մը իրարու կը մօտեցուցեն այդ երկու անձերը ու նախկին հմակրանքը կարծարծի։ Ֆուֆուն չի սիրեր զայն, բայց խոյս չիտար անկից։ Անդին՝ ամուսինը դեսպանական պաշտօն մը ստանձնած է զոր մերժել կուտայ, չուզելով Բարիզէն հեռանալ։ Ցետոյ, կը խորհի քոյրը իր տան մէջ առնուլ, որ-

Գիրք Հայոց Պատմութեան Ա. Հատոր։ Գրեցեալ Գրիգորի Տաթեւացւոյ։ Հրատարակեալ Ի Հանդիսութեան Հազարամեայ Յիշատակի Նորին։ Ի Տպարանի Ս. Էջմիածնի։ 1893։ Գինն 3 ռուբլի։ Գտանի Ս. Էջմիածնի Տպարանի Գրավաճառանոցի մէջ։

պէս զի հոգ տանի զաւակին ու ամուսնոյն վրայ, որոցմով զբաղելու ժամանակ չի դներ այդ պերճ տիկինը։ Լուիզ դժուարաւ կը հաւանի, հօրը բացակայութեանը միջոցին, զոր սիրային արկածներ հեռուները կը վատրեն։

Պ։ տը Սարդորիս, ինքն ալ խնդրած է Լուիզէն որ իրենց հետ կենակցի ու տանը կառավարութեան հոգի։ Այս խօսակցութեան մէջ, դժբաղդ ամուսինը կը պարզէ իր վիճակը։ — «Փրոնս յարմարագոյն ամուսինը գտաք եք, ըսիք ինձ ժամանակաւ, և իր յիմարութիւնները նուազ երկիւղ պիտի ազդեն ինձ, եթէ ձեզի պէս իմաստուն երիկ մը ունենայ։ Այն ատեն մտքերնուդ չէր անցներ թէ ինծի պէս իմաստուն մը ինչ կրնայ եղեր դառնալ Այն պզտիկ թերութիւնները, զորս դիւրաւ պիտի կրնայի անցուցնել տալ քիչ մը հաստատամտութեամբ, չուզեցի իսկ նշմարել այն ատեն, վասն զի կը սիրէի զինքը։ Հիմակ՝ ալ, առջի օրուան պէս կը սիրեմ, և ահա ասոր համար է որ, չորս տարի եղաք, Ժիլպէրթը կը գտնէք միեւնոյն թերութիւններով··· քիչ մը աւելի մեծցած···»

«— Բայց զաւակը։

«— Զաւակը կը պաշտէ։ Ժորժ ծանր հիւանդ եղաւ։ Ժիլպէրթի ութ գիշեր անոր քով անցուց, հազիւ ատեն ատեն ժամ մը քնանալով։ Օրեր կան որ քովէն չի բաժնուիր··· և շաբաթներ, որոյ միջոցին հինգ վայրկեան առաւն ու հինգ վայրկեան իրիկունը միայն կը տեսնէ զայն»։

Լուիզ կը խոստանայ հսկել քրոջը զաւակին վրայ, — որքան ալ դժուար ըլլայ մանկամարդ աղջիկ մը ապրիլ այն անձին հետ զոր ատեն մը սիրած է և որ հիմայ իր քեռայրն է եղած։ Ու Ֆռուֆռու, խնդութեամբ իմանալով այս որոշումը, այն առաջին գիշերը, հայկերոյթի մը երթալէ առաջ, իր ձեռքով կը տեղաւորէ՝ նամակները, լրագիրները՝ ամուսնոյն ձեռքին տակ, խաղալիկները՝ զաւակին առջեւ, ու սեղանին մօտ, կրակարանին անկիւնը, իր տեղը կուտայ Լուիզին։ ու ձեռքով, երեք համբոյր կ'ուղղէ երեքին ալ, հիացմամբ դիտելով անոնց համախմբումը, առանց խղճի խայթի, առանց նեղուելու, երբ սպասաւորը կուգայ ծանուցանել թէ «Տիկինին կառքը պատրաստ է»։

* * *

Երկու ամիսներ կը բաժնեն երրորդ արարուածը երկրորդէն, և այդ միջոցին, Վալրիաս՝ այն թեթեւ երիտասարդը, որուն վրայ կը խնդար ատեն մը Ֆռուֆռու, կրցած է բուռն սէր մը ազդել իրեն։ հեգ կինը՝ անդուդին մօտ՝ ետ քաշուելու փորձ մը կընէ ու կը գրէ իր տարփածուին որ իսկոյն մեկնի Բարիզէն։ Եւ այս խուսոյայոյզ գէպքը՝ առաջին անգամ ըլլալով՝ լուրջ մտածումներու առաջնորդած է մանկամարդ կինը։ ամուսնոյն ու զաւակին մօտ, իր տեղ՝ քրոջը հաստատուիլը կասկած արթնցուցած է մտքին մէջ։ կուզէ վերտին ձեռք անցուցնել իր կնոջ ու մօր իրաւունքները որոցմէ կամովին հրաժարած էր։ Կը խնդրէ ամուսինէն որ նորէն դեսպանական պաշտօն մը առնու, և հեռանան Բարիզէն, բայց ա՛լ ուշ է։ Ինչ որ մերժուած էր՝ մերժուած է։ Այս միջոցին կը հանի հայրը, իր ճամբորդութենէն նոր վերադարձած, կիմացուցնէ թէ մեծահարուստ անձ մը Լուիզը կնութեան կ'ուզէ։ Ժիլպէրթ ցնծութեան մէջ է։ պիտի կրնայ քոյրը հեռացուցնել տունէն։ Բայց Լուիզ անդրդուելի կը մնայ։ արդէն Պ։ տը Սարդորիս ալ տեսակ մը տհաճութեամբ կը լսէ այս ամուսնութեան խորհուրդը, և Ֆռուֆռուի կասկածները կը սասկանան։ Խաղին գեղեցկագոյն մասերէն մէկն է այն տեսակցութիւնը, ուր Պ։ տը Սարդորիս, տեղի տալով իր կնոջ պահանջումին, կը համոզէ Լուիզը ամուսնանալու։ Ֆռուֆռու ներկայէ այս խօսակցութեան և լուռ, ցաւագին, խռոված կերպարանքով մը կը հետեւի անոր։ «— Բայց թողէք որ երկուքիդ մէջտեղը մնամ, կ'ըսէ ծաղկաստի աղջիկը, եթէ իմ երջանկութիւնս կուզէք, վասն զի ակից դուրս ուրիշ ոչ մէկ տեղ պիտի կրնամ այսքան երջանիկ ըլլալ։ Իմ երջանկութիւնս հոն կը կայանայ որ ձեզի համար զոհիմ այն բաներով որոցմով թոյլ տուիք որ զոհիմ, օրինակի համար, վարժուհի մը փնտռել Ժորժին համար։ Կը պաշտեմ Ժորժը։ Ես միշտ խորհած եմ թէ կնոջ գերը երկու կողմ ունի։ մէկը՝ համակ երիտասարդութիւն, գեղ, շնորհ ու հաճոյք է··· (տարբ ցոցնելով) այս՝ իր գերն է։ միւսը, խոհականութիւն, կարգ կանոն··· իրաւ է, քիչ մը ձանձրալի, չեմ ըսեր հակառակ։ Եւ այդ է ինձ հաճելի եղածը։ Եւ այս ապերախտ ու անհրաժեշտ գերը, զոր ծառայութեան մը պէս խնդրեցիք որ ստանձնեմ, հիմա ես իբր շնորհ մը կը հայցեմ որ ինձ թողուք։ Արդէն, եթէ ուզէք իսկ ճամբել զիս, չեմ երթար։»

Երբ երկու քոյր առանձին կը մնան, Ժիլպէրթ պուրեկում մը կունենայ իր սրտին խորը ճնշուած զգացումներուն, նախանձին, ատելութեանը։ Թատերական արուեստի հրաշակերտ մըն է Սառա Պէռնառի այդ խօսակցութիւնը, երբ վերջապէս կը գտնէ քրոջը երեսին՝ թէ իր ամուսինը կը սիրէ։ — «Դուն ինչպէս ալ ճարտար ես, քոյրս, և ես ո՛րքան տղայ եմ քու քովդ։ Այնպէս յու գիտես բոլոր ըրածներդ, որ զմեզ երկուքս ամուսնացնելէ, ինքզինքդ մեզի զոհելէ եաք, ամուսնական բոլոր առաջարկները մերժելէ եաք··· վայրկեանի մը մէջ գիտցար վերսային տիրանալ այն ամենուն զոր կը պարծենայիր թէ ինձ տուած ես։ Հիմայ, ինչպէ՞ս բոլորովին քունդ է ինքը։» Լուիզ զարհուրած՝ կը յայտնէ թէ ինքը կը մեկնի։ — «Մեկնի՞լ, գարձեալ ինքզինքդ զոհել, ո՛չ, դուն չէ որ պիտի մեկնիս։ Երկինք վկայ են ինծի թէ որքան անկեղծ էի երբ փորձեցի ընդդիմանալ, ինքզինքս պաշտպանել փորձութեան դէմ։ Բայց ես երկար համբերութեան տէր կին չեմ։ եթէ ընկճիմ, իրաւունք պիտի ունենամ զիս սիրողը սիրելու, քանի որ վերջապէս ինքը և դուն····» Ու վերջին, խելայեղ որոշումով մը «Ամուսինս, զաւակս, ամեն բան առիր ձեռքէս··· լա՛ւ, ամենքն ալ քեզի պահէ։»

* * *

Չորրորդ արարուածին Վենետիկ ենք։ Ֆռուֆռու՝ այն վճռական տեսակցութենէն եաք՝ թողլով ամուսնական յարկը, Վալրիասին հետ փախած է Բարիզէն։ Հին ու մեծատուր ապարանքի մը մէջ՝ փախստական սիրահարներու տխուր կեանքովը կ'ապրին երկուքը։ Ժիլպէրթ կը գուրգուրայ երիտասարդին վրայ, զոր վայրկեան մը չուզեր հեռացուցնել քովէն, ու միանգամայն անձկութեամբ կը մտածէ իրեններուն վրայ, զաւկին ու ամուսնոյն վրայ, որք ծանր հիւանդութիւններ քաշած են։

Ֆէլոս կը ստանան, ու Բարիզի լուրերուն կը հետաքրքրուին, օրուան դէպքերը, խաղերը, զբօսանքները կը փնտռեն իրենց սիրելի լրագրոյն մէջ, ու թերթը կիյնայ ձեռքերնուն····։ Ժիլպէրթ դրամական նեղութեան մէջ է ու պարտքերը կսկսին գիրուիլ։ իր մեկ նուէրն եաք, ամուսինը իրեն զրկած էր երկու միլիոնի դրամագիրը, զոր յայտնի թղթատարով նոտարին դարձուցած է, գրելով նմա թէ այս դրամը զաւկին կը պատկանի։

Բարիզէն բարեկամ մը ու բարեկամուհի մը կը հասնին, որք լուրեր կը հաղորդեն։ Ժիլպէրթի փախուստէն եաք, հայրն ու քոյրը իրենք ալ մեկնած են իսկոյն և իրենց դղեակը քաշուած։ Ժորժ մինակ մնացած է հօրը հետ։ Բարիզի մէջ մէկ երկու շաբաթ խօսուած է այս դէպքին վրայ, ու յետոյ գրեթէ մոռցուած։ երկու միլիոնին ետ դարձուելուն լուրը լաւ տպաւորութիւն թողած է մտքերու վրայ։ ամենէն խստապահանջները կը մեղքնան եղեր Ֆռուֆռուն, միւսները՝ կը հիանան անոր վրայ։

Այս խօսակցութիւն կ'ընդհատուի յանկարծ Պ։ տը Սարդորիսի ժամանումովը։ Երկու ամուսիններն առանձին կը մնան։ կինը՝ դողահար, ամուսինը՝ դաժան։ եկած է անձամբ յանձնելու դրամագիտին գումարը, զոր կը դնէ սեղանին վրայ, վասն զի, կ'ըսէ, չեմ ուզեր որ իմ զաւակս այս ստակէն փարա մը առնէ։ Հարուածը ծանր է հեգ կնոջ համար, որ բոլորովին կ'այլայլի, երբ կիմանայ թէ ամուսինը կ'երթայ մենամարտիլ իր սիրահարին հետ։ Իր բոլոր ողբալի խօսքերը, պաղատանքը, զղջումն, անօգուտ կը մնան։ անոր թեւերուն կը կառչի, կը քաշկռտուի մինչեւ դրան մէջ ուր նուազած կ'իյնայ։ երբ կը սթափի, բարեկամուհիին բազկացը մէջ, մենամարտը տեղի ունեցած է արդէն։ անձկութեան ահաւոր տագնապով մը կը սպասէ անոր եկէն իմանալու։ վերջապէս կուգան իմացուցնել թէ ամուսինն ողջ է, ու Պ։ Վալրիաս ծանր կերպով վիրաւորուած։ Կ'ուզէ անոր քով վազել, գտնէ այդ մոլեռարութիւնն ունենալու համար։ բայց ան ալ կը մերժուի իրեն։ երիտասարդին մայրը զաւկին քովն է։

«— Ա՜հ, իրաւունք ունիք, կը գոչէ նուազուն, եթէ մայրը քովն է··· ես չեմ կրնար երթալ···»

* * *

Հինգերորդ արարուածն ամենէն կարճը ու ամենէն սրտայոյզն է։ Ժիլպէրթի հայրն ու քոյրը Վենետիկ փոխադրած են, ու խեղճ կինը՝ մահամերձ վիճակի մէջ՝ Բարիզ առաջնորդած։ Պռիկառ, այն կնասէր ու հաճոյամոլ ծերունին, իր հայրական պարտականութեանց գիտակցութիւնն ունի հիմայ, և հլու ու խոնարհ՝ կուգայ առաջել իր փեսային, որ անգամ մը զաւկին հետ մեկտեղ տեսակցի կնոջը հետ, որ քիչ օրուան կեանք ունի, և ներէ անոր։ Պ։ տը Սարդորիս անդրդուելի կը մնայ։ Լուիզն ալ կուգայ, ու ինքը կը դտնէ համոզակեր խօսքը։ — «Վալրիասի մայրը, իր բաղկացը մէջ որդւոյն մահը տեսնելէ եաք, նեբրեց Ժիլպէրթին ու ձեզի ալ ներեց···»։

Ժիլպէրթ կ'երեւի տեսարանին խորէն, սեւեր հագած, գժգոյն, նիհար, դողդոջուն, աղախնի մը թեւին կրթնած ու կիյնայ քանաբեի մը վրայ։ Հայրը, ամուսինը քովը կը փութան, դժբաղդ կինը օրհասական է։ Ժօրժն ալ կը բերեն, զաւակը, զոր կաթոգին կը սեղմէ գրկին վրայ։ ու հեկեկանօք, հեղգհեղգ նուազուն ձայնով, ներում կը խնդրէ ամենէն ալ։ «—Իմ դժբաղդութիւնս այն եղաւ որ ամենքն ալ զիս շատ սիրեցին և ասոր համար է որ կը մեռնիմ···»։

Քոյրն ու ամուսինը ծնրադրած են անոր մօտ։ հայրը կը հեծեծէ։ Ժիլպէրթ իր վերջին կսմքը կը յայտնէ։ կը խնդրէ քրոջմէն որ չթողու այս տունն ու հոգատանի զաւկին ու ամուսնոյն։ իր մահէն եաք, հանէ այս սեւ շրջազգեստն, ու ճերմակն հագցուցէ, գեղեցկացուցէ զինքն ինչպէս որ էր երբեմն։ — «Եւ պիտի տեսնես թէ ինչպէս պիտի գեղեցկանամ ու ինչպէս պիտի գտնես վերստին քու Ֆռուֆռուդ··· կը տեսնէ՞ք, միշտ նոյնը··· Ֆռուֆռու··· խեղճ Ֆռուֆռու՛՛՛։»

Ու այդ մրմունջովը, որ իր կեանքին էն մեծ հաճոյքը, երջանկութիւնը եղած էր, կը մեռնի զղջահար ու ներուած։

ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍ

ՎԱՀՐԱՄ ՍՎԱՃԵԱՆԻ Ի ԴԱՀԻՐԷ

ԴԱՀԻՐԷ, 31 մարտ

Հակառակ Զատկական յոգնեցուցիչ այցերու, հակառակ Շեմ-էլ-Նէսիմի՝ ըստ տեղային սովորութեան նոր գարուն շնորհաւորելու համար կազմակերպուած դաշտային մեծ հանդէսին, որ այդ օր կատարուելով եգիպտական ստանը դատարկացուցած էր, հակառակ Վսեմ։ Պողոս էֆէնտի դստեր մահուան, որ նախորդ օրն ի խոր սուգ համակած էր բոլոր մերայինները, նորէն եգիպտաբնակ հայերը խմբովին դիմած էին «Կռան Թէաթռ Խտիվիալ տը լ'Օփերան», ուր երիտասարդ հայ երաժիշտ պիտի նուագէր։ Առաջին անգամն էր, որ աստ հայ արուեստագէտ մը պիտի փայլէր, ընտրեալ բաղմութենէ մը շրջապատեալ պիտի ծափահարուէր։ ահա թէ ինչո՛ւ համար սովորականէն աւելի մեծ բազմութիւն, ի մեծ զարմանս թատրոնի տեսչին, կուգար բռնել այն օր թատրոնի համարեա՛ թէ բոլոր օթեակները։ Տեսչին իսկ խոստովանութեամբ՝ գրեթէ չատ քիչ անգամ այնպիսի պատկառելի բազմութիւն մը ներկայ եղած էր ցարդ տրուած նուագահանդէսներուն։

Ուստի նոյն օր, ընդ բարձր հովանաւորութեամբ Նորին Վսեմութեան Ղազի Մուխթար փաշայի, տեղւոյս ոչ միայն ազգայինը, այլ և օտարազգիք և մանաւանդ Եւրոպացիք բաւական ստուար բազմութեամբ եկած էին ունկնդրել հայ արուեստագէտին։ Ներկայ էին նաեւ Ն։ Վսեմ։ Պողոս փաշա Նուպար, մի քանի բնիկ իշխաններ, պաշտօնական անձնաւորութիւնք և լրագիրներու թղթակիցներ, որոնք անմիջապէս յաջորդ օրն իսկ հրատարակեցին Սվաճեան նուագահանդէսի մեծ յաջողութիւնը։

Ըստ յայտագրին՝ ամենքն ալ կը սպասէին նոյն օրուայ եւրոպական 9րդ ժամուն։ Ստիպական Թատրոնը նուագահանդէսի մը վայելչութեամբ լուսազարդ և զարդարուն էր։ Թատերաբեմն, որ այդ օր նուագաբեմի մ'էր վերածուած, զարդարուած էր շքեղ և մեծագին սպասներով։ Բեմի մէջտեղը դրուած էր երկարատրուն մի դաշնամուր և անոր առընթեր ջութակի զրակալ մը։

Վերջապէս հնչեց ներկայ բազմութեան համար ցանկալի ժամն և ճիշդ ժամադրութեամբ մը՝ մինչ Սվաճեան էֆ։ բեմի վերայ իւր առաջին քայլերը կ'առնուր, հանդիսականք միահամուռ բուռն ծափահարութեամբ մը ընդունեցին զինք։

Ատ պէտք էր գիտել բաց և բաց սըրտով, ազնիւ և համակրելի գէմքով, կայտառ և մեղուակն, հայ արուեստագէտի մը վայելուչ պատշաճութեան տիպարը կրող և գեռ հազիւ քսան երկու գարունները բուրատանն այցեալ այս երիտասարդը, համակրելի իւր կոչմամբ։ Զինքն ունկընդրելու բուռն փափագ ունեցող և արդէն երկար ժամանակ իրեն սպասող հայ երիտասարդութիւնը վերջապէս այսօր պիտի ունկնդրէր իրեն և մինչ Սվաճեան էֆ։ գլխու գեղապատշաճ շարժումներով կ'ողջունէր այդ մեծ բազմութիւն հայ արանց և կանանց և անյողդողդ քայլերով կը մօտնար իւր սիրեցեալ գործիքին՝ դաշնամուրին, ահա կրկին և անկեղծ մի ծափահարութիւն վերուստ թնդացուց թատրոնի յաղթ կամարները։ այդ աղմկալից ծափահարութեանց մէջէն վերջապէս դուռաց Վէպէի Կոմենդ Սօնֆն և ահա տիրոջ խորին լռութիւն։ Ատ Սվաճեան ամենամայրլուն շօշափելի օրինակ մը տուաւ թէ արդարեւ ինքը ունի մի անմիջելի կոչում այն գժուարին ճիւղին։ Անհնարին էր այս պահուն չհամակիլ գեղուն եւ երիտասարդ դաշնակահարին, որ այս հրմայիչ և սրտի տիրող արուեստին այնչափ տիրած էր որ կարելի է ըսել իշխողաբար կը վարուէր դաշնամուրին հետ և այնու կը տիրէր զգայուն սրտերու։ անհնարին էր, քար մ'ըլլալու էր մարդ որ չըմբռնէր, առարկայ մ'ըլլալու էր մարդ այն խորհրդաւոր ներդաշնակութեանց անհնութիւնն ու խորութիւնը չգգալու համար, որ կերման հանճարն յարդարած և այսօր հայ գեղարուեստաւորի մատներուն տակ հրաշալիք մ'էր դարձուցած։

Սվաճեան էֆ։ ամենամեծ վարպետներու էն գժուարին կտորներն ընտրած էր նուագելու համար և գարմանալի էր իւր յաջողութիւնը, այնպէս որ եւրոպական հրաժշտութիւնը մշակող կամ զայն մօտէն ճանաչողներն սքանչացան նորա բարձր ճաշակին վերայ։ մի քանի եւրոպացիներ հիացմամբ և գուցէ իրենց ունկնդիր մ'ըլլալը մուացած կ'երդէին մեզմիկ նորա դաշնամուրին հետ և պրաւօ կը կրկնէին։ Երբ Սվաճեան էֆ։ կը նուագէր, իւր մեզմանոյշ գէմքին վերայ արտի արբաղան խոսանէն բարձրացող փայլ մը կը ծաւալէր հետզհետէ, կը գունագեղէր իւր գէմքն և հոգւոյն վերայ զմայլման պէս բան մը կը պարբերէր, արտասովոր երեւոյթներու շաբք մ'էր որ կ'անցնէր ատիճանաբար իւր գէմքին վրայէն։ մէն մի ձայնի մի գոյն կուտար և մի գոյն կ'առնէր անտի ինքն ետ։ Ներդաշնակութեանց հաճոյական յաջորդականութեանց մէջ ինքը նոյն պահուն նոր գիւտեր կ'ընէր տալով մի եռանգ, մի զգացման գոյն մէն մի ձայնի և յասու կը հաստատէր թէ ինքը ոչ միայն մտքով կը կարդար երաժշտական խազերն շատ դաշնակահարներու նման, այլ և հոգւով, հոգւոյ անտես մատներով կարծես նա կը դպչէր դաշնամուրի մէն մի ստեղնին։ ամբողջ նուագահանդէսի պահուն միշտ նկատելի էին, մերթ բուռ մը կնճիռ ճակտին ամպակուտակ, փունջ մը ժպիտ դէմքին վարդ ու զարդ և բոլ մը հեգիկ նայուածք աչքերուն մէջ դիւթիչ և զգլխիչ։ Երբեմն ձայներու յաջորդական արձագանք մը կը ձեւացնէր նա խորին ձորերու մէջ երկար խազացող։ երբեմն ձայթող ամպերու մէջէն գառնացեալ շանթի մը նման կը կայծկլտար ճեղքելով երաժշտական ամպակուտակ մի երկին, որ տարաբոսային թանձրամէգ վհերէն աւելի մթին կերպով կը ներկայանար մարդուս մտայլամած ուղեղին և մերթ ևս այդ ձայներու որոտն հեղիկ մեւօտական ողբի մը կը փոխարկէր, նորա մատներու արագորած և հոգու լարերով նուագած մէն մի ձայնի հետ անհնարին էր որ զգայուն սիրտ մը չունենար ջղային մի խառնուրդ, մինչեւ մի պրկում և մարմնոյ մի սարսուռ։ Վերջապէս սքանչելի՛ էր երաժշտութիւնը։

Նուագահանդէսի պահուն Տիկին Մէլիչ և Պ։ Պիոնուչչի կ'ընկերանային մերթ՝ առաջինն իւր հիանալի ձայնով, երկրորդն իւր սքանչելի ջութակով։ Սոցա ևս անվերջ ծափեր։ Այսպէս երկու ժամեր, երկու սքանչացման և յաւէտ անմոռանալի ժամեր անցուցինք Գահիրէի հայերու Շնորհակալութիւնք Սվաճեան էֆէնտիի և անկեղծ գոհունակութիւնք։

Վահրամ էֆ։ Սվաճեանի կատարեալ յաջողութիւնը և մեր ժողովրդեան երաժշտութեան մէջ ցոյց տուած այս օրուան բացառիկ սէրը անկարելի էր որ չը յուզէր ներկայ եղող զգայուն սրտեր։ ուստի շատեր իրենց անկեղծ գովեստներու հետ եւ իրենց անկեղծ գոհունակութիւնք յայտնեցին անոր յետ աւարտման նուագահանդէսի և գեղեցիկ տպաւորութեան մը տակ ցրուեցան հանդիսականք։ Կէս դիշերուան մօտ։ Շատեր վերահաստատուեցան այն կարծիքին մէջ թէ կա՛ն, այո՛, կան և մեր բնիններուն մէջ ճշմարիտ գեղարուեստաւորներու կատարեալ կոչումն ունեցողներ, բայց պէտք է հարցնել անոնց թէ արդարեւ կա՞ն զանոնք քաջալերել յանկացողներ ալ կամ նոր հանճարներու ծնունդ և սընունդ տալու բաղձացողներ։ Ինչո՞ւ չքաջալերուին Զուխաճեանի, Սվաճեանի, Շահլամեանցի, Կարամուրզայի նման բարձր արուեստագէտներ։

ԱՒԵՏԻՍ ՆԱԳԾՃԵԱՆ

Պատի անտի

ՍԸԹԸԸԼԷՆՏԻ ԴՊՐՈՒՀԻՆ

Ամեն ատեն անգլիական աղնուապետականութիւնը երեւան կը հանէ մեն այն դէպքերն որք կը յիշուին պատմութեան մէջ և որք, աւա՜ղ, ամենամեծ վնաս կը հասցուցեն անոնց պատճառ եղողներուն։ Երկար կըլլար քսան տարիէ հետէ տեղի ունեցած դատերը մի առ մի թուել, բայց սա ստոյգ է որ երբէք նմանը չէ տեսնուած այն դէպքին որ անցեալները կատարուեցաւ։ Սըթըրլէնտի դքսուհիին վեց շաբաթ բանտարկութեան դատապարտուիլը, իր դղեակներէ միոյն մէջ ձերբակալուիլն ու Հոլլոուէյի բանտին մէջ բանտարկուիլը սովորական բաներ չեն անուշա։ Ըստ որում դատապարտութեան եւ դատին պատճառները ամեն խօսակցութիւններու և լրագրական յօդուածներու նիւթ եղած են Անգլիոյ մէջ, հետեւապէս ահեկանութենէ զուրկ չըլլար իրողութիւնը ծանօթացունել մեր ընթերցողներուն ալ։

1849ին, յունիս ամսուն, գեղեցիկ օր մը, Ճորճ Կրանվիլ Սըթըրլէնտ Կովը, Սըթըրլէնտի դուքս, Սթաֆորտի մարքիզ, որուն հնամեայ հարները կը սերին 1167 թուականէն, կամուսնանար օր։ Անոնց ձօն Հէյ Մաքէնզիի հետ։ քսանըմէկ տարեկան էր ինք, և կինը՝ քսան։ ամեն բան ազնիկ գնաց երկար տարիներ։ Դքսուհին, պատուելով լեցուեցաւ, աւագութեան ասուճան ընդունեց, պայմանով որ իր երկրորդ որդւոյն (այժմ Լորտ Քրըմարտի) անցնի այդ պատուանուն։ Պահ մը — այս ամուսնութենէն ծնած զաւակներն արդէն չափահաս էին—Սըթըրլէնտի հանգուցեալ դքսուհին իր ամուսնական վիճակին մէջ պատրանքներ կրած ըլլալով, ամենասաստիկ ջերմեռանդութենէ մը բռնուեցաւ և խեղճ ու չատ գործնական երէցի մը ազդեցութեան տակ ինկաւ։

Անգլիական ազնուականութեան մէջ չատ խօսուեցաւ այս բանին վրայ, բայց դքսուհւոյն ամենասակաւոր բարեկամուհիներէն մին յայտարարած ըլլալով թէ նորա յարաբերութիւնները երեցին հետ բոլորովին միաղիքական էին միայն,—գուբան ալ այդ կարծիքէն եղաւ։ Արդէն լաւ է ըսել անցողաբար թէ այդ կարծիքն ալ կրնար ճիշդ ըլլալ։ Մ'իայն թէ, դուբար, լին կենալով հանդերձ, կը խորհէր վրէժ լուծել այս վիճակէն զոր լքում մը կը նկատէր։ Դքսուհին մեռաւ 1888 Նոյեմբեր 25 ին,—և դուքսն իր վրէժը լուծեց զաւակներէն, վաճառնըշդրս սարեկանին ամուսնանալով ի Տրնտին (Ֆլորիտա), 1889 մարտ 4ին։ Անգլիոյ մէջ մեծ աղաղակներ արձակուեցան ի լուր այս ամուսնութեան— բայց աղաղակներն աւելի մեծ եղան երբ իմացուեցաւ թէ նոր դքսուհին էր այրին Պ։ Արթիւր Պլէյնի որ 1884ին մեռած էր, Սըթըրլէնտի հողերուն վրայ կառաբուած օրսորդութեան մը միջոցին առած վերքերէն։

Այրի տիկին Պլէյն ծնած էր Օքսֆորտի մէջ։ ազնուական սերունդէ չէր բնաւ և ամենեւին չէր յուսացուիր որ դքսական թագ կրէր։ Առաջին ամուսնութենէն ծընած տղայք չատ գէշ աչքով նայեցան այս երկրորդ ամուսնութեան, աւրուեցան իրենց հօր հետ, որ անգլիական օրէնքին ներքեւն չափ զրկեց զանոնք ժառանգութենէ, այսինքն 150 միլիոնի հարստութենէ մը, տղայք՝ ըստ այն կարգին զոր իրենց հայրը թողած էր անցեալ տարի մեռնելով, ընդունեցին երկու միլիոն Էկսթրա միայն, որ դարձեալ շնորհքով գումար մըն է։ Այս կտակ բացուելուն պէս, այժմու դուբան և իր եղբայրը դատ բացին իրենց խորթ մօրը դէմ, որ վանուեցաւ դղեակէն իշխանութեան կողմէ—այլ նորէն հոն դարձաւ։ Դքսուհին սաստիկ յարձակում կրեց, բայց ամենամեծ կորովով կը պաշտպանէր ինքզինքը, երբ, քանի մը շաբաթ առաջ հեռաւեալ միջադէպը տեղի ունեցաւ, որ պատճառ եղաւ դատապարտութեանը։

Դքսուհին տեղեկութիւն ուղեց այն թուղթերուն վրայօք որք դատական իշխանութեան կողմէ գրաւուած էին Թրէնթէմ դղեակին մէջ։ Դատաւորն արտօնեց այս տեղեկութիւնը՝ պայմանաւ որ երկու կողմէն և կառավարութեան կողմէ ներկայացուցիչներ գտնուին։ Դատաւորը կը կասկածէր, և իրաւունք ունէր, վասնզի դքսուհին յանկարծ արցունքներէ մէկուն մէջէն թուղթ մը առաւ, և ժամանակ չտալով որ զինք արգիլեն, կրակին մէջ նետեց։ Ահա այս պատճառով Սըթըրլէնտի դուքսուհին վեց շաբթուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ։

Բայց ի՞նչ կը պարունակէր այդ այրած թուղթը։ «Դքսուհիին ի նպաստ եղած բոլոր կտակները կը ջնջէր, կըսէ դուքսը։» — «Այն թուղթը կը պարունակէր պատճառներն որոց համար գործեց հայրդ, կը պատասխանէ դքսուհին, և մեր կրած անուան պատուին համար, ուզեցի որ այս դրութիւններ ընդ միշտ ջնջուած ըլլան։»

Որովհետեւ հանգուցեալ դուքսը մեռած ատենը կը պաշտէր իր երկրորդ կինը, դուքսին ըսածը սուտ կերեւի, բայց որովհետեւ դքսուհին ալ միշտ յայտարարած է թէ կուզէ վրէժ լուծել իր խորթ զաւկըներէն՝ անոնց ըրած խայտառակութիւններուն համար, իր ըսածն ալ ճշմարիտ չերեւիր։ Եւ ըստ որում երկու կողմն ալ երդում ընել կուտան, ըստ որում չատ զօրաւոր վատաբաններ կան որք հաստատ կը զգան ամեն բան խառնշփոթելէ, արդարութեան ձայնը լսելի ընել տուող դատաւորը չատ ծանր պաշտօն մը պիտի ունենայ կատարելիք։ Միայն թէ, երբ կը տեսնենք այս ճշմարիտ պատմութիւնը որ մեր օրերը տեղի կունենայ, ա՛լ զարմանալու չենք անգլիական վէպերու անսանձ հանգամանքէն։ Մէ՛ Օռոլէ Գոպրանիէը բան մը չէ Սըթըրլէնտի դքսուհիին գաղտնիքին քով։

Վեց շաբաթի բանտարկութեան վրայ կը բարգուի 250 անգլ. ոսկիի տուգանք մը։ Անգլիական բանտերու կանոնագրութիւնը չատ խիստ է, բայց Սըթըրլէնտի դքսուհին առաջնակարգ բանտարկեալ մը ըլլալով, պիտի խնայուի իրեն։ Հոլլոուէյի բանտը մուած պահուն վրան գլուխը չխուզարկուեցաւ, պահպանուհին պարզապէս հարցուց միայն թէ դանակ, մատիտ չունէ՞ը դրպաններուն մէջ։ յետոյ տեղաւորուեցաւ սենեակ մը որուն 6 չիլին (7։50 ֆր։) պիտի վճարէ շաբաթը և զոր ուզածին պէս պիտի կահաւորէ։ Դաշնակն արգիլուած է։

Նոր հրատարակութիւն
ԶՐՈՒՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ
ԱԲԱՐԵՐԷՆ ԼԷԶՈՒԻ
Յօրինեաց
ՄՈՒՐԱՆ ԱԲԵԳԵԱՆ
536 Գին 4 ղրուշ 3—3

ԴՐԱՄՍԵՆԵԱԿ
ԹՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ, ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԵԱՆ
ՀԱՇՈՒԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ
Թիւ 4, Գիւլֆէ-Սուլթան էֆէնտի խան, Մար բուշերար, Ստամբուլ թիւ 4։ Ամեն օր ժամը 7 ԵՒ 13, բացի ուրբ. եւ տօն օրերէ։

Սոյն զրասենեակի տնօրինութիւն՝ ընծեռած է այն ամեն կանխաւոր միջոցներն եւ մեծնոյս անմանց աջակցութիւնն, որոց օժանդակութեամբ

ԿԸ ԹՄԲԱԳՐԷ օմ։ հայ։ յուն։ զալ անգլ. գերմ։ ռուս։ իտալ։ սպան։ եփրայեց։ եւ պուլղ։ լեզուօք գաւասական, տուեւտական եւ այլ ամեն կարգի եւ տեսակի գրութիւններ, ինչպէս են։ աղեղագիր, լաթիա, բրօՔէսիօ, ծանուցագիր, մուրնակ, յորուած եւլն։

ԿԸ ԹԱՐԳՄԱՆէ յիշեալ լեզուօք խմբագրեալ ամեն կարգի եւ տեսակի գրութիւններ, որ լեզուի որ կը պահանջուի։

ԿԸ ԿԱՐԴԱԳՐէ շինած եւ կնճռալից հաշիւներ։ տոմարակալութեանդրութեան կը վերածէ անկարգ տուեմարներ։ այցելու պաշտօնեի հանգամանքի կ'ստանձնէ, զրաստենեակաց հաշուական գործեր։

Դատտնապահութիւն, ճշդապահութիւն, ուղղամտութիւն եւ աշխատասիրեալ։ 27 39—60

ԼԱՆՕԼԻՆ

ԲՐԼԻՄ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹ

ԼԱՆՕԼԻՆ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ այրուածոց կեղեքուածներու։

ԳԵՐԱԶԱՆՑ մարթի պահպանման համար, մանաւանդ մանուկներու մասին, և գոյնի պահպանման։

ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ մարթի հիւանդութեանց և ընդդէմ արիւներթութեանց։

Կը վաճառուի ամեն դեղարաններու եւ դեղօրեից ու անուշահոտութեանց վաճառանոցներու մէջ։

Գործակալ եւ ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս
Մ. Ս. ՖԷԼՕՕԼԻԽ
Կալաթա, Մերթէպանի փողոց, Դրնաճեան- խան։ 398

Անունդք տղայոց—Ֆոսֆաթին Ֆալիէռ

ՄԵՆ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԴԱՇՆԱԿԻ
Հիմնեալ 1889 ին
Ե. ՅԱԿՈԲԵԱՆ
Բերա, Մեծ-Փողոց, թիւ. 10, Բասաժ Խրիթաքի
ոյն Բասաժին մէջի մթերանոցը կը կրէ թիւ 6

Վաճառում և գնում, փոխանակութիւն և վարձում, դաշնակայարդարում և նորոգում, գաւառաց կողմէ յանձնարարութիւնք ամենայն խնամով և փութով կը կատարուին։

Դաշնակներ, Փարիզի ամենալաւ գործարաններէն, այնպիսի գիներով որ ամեն մրցում կը ջրէ։ Սրահի քանոնաւոր դաշնակներ, կրկին ջահերով, երկաթէ շրջանակով, ուղղահայեաց լարերով, փղոսկրէ ստեղնաքանով, ֆրանսական պատրաստութիւն Բրէն վաճառատան, տաս տարուան համար նորոգութեան պէտք չունենալու երաշխաւորութեամբ, 30 օսմ։ ոսկւոյ, սիրուն աթոռակով մը և չորս պատուանշաններով։ (Բրէն վաճառատունը մինչեւ ցարդ քսան ոսկիայ և արծաթեայ շքանշան եւ պատուոյ հինգ վկայական ընդունած է)։ Համակ ոսկեզօծ դաշնակ մը ուղղահայեաց ագեւոր(հնութիւն) —Սրահի դաշնակներ՝ ոսկեզօծ և արծաթազօծ նկարներով (Բրէն)։ Երեք օրթավով դաշնակ

ՀՐԻՇԱԼ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

322

ԼՈՆԴՈՆԻ ՊՐԻՆՍԻՆ ԵՒՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՊԻՏԱԼ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ՊԱՀՈՒՄ 10,695,969

ՏԱՐԵՍԿԶԲ 1891 ՏԱՐԻՈՅ 2,650,872

ՆՈՐՔԱՀԱՐԵՆ ԷՋՄԻԱԾԻՆ

ԿՐԿՄԱԳԼԻՒՂ ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՊԻՏԱԼ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ՊԱՀՈՒՄ 4,056,900

ՀԱՍՈՒՑՔ 1891 ՏԱՐԻՈՅ 1,076,800

Միացեալ Թագաւորութեան մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն զարգը վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ է դնէն չափաւոր գնով, և իրենց կոչ ուսած [illegible] մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վճարեալ փոխանակ ներկայ տրնել. նաև, իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի վնասին համար վճարած գումարն 20,000,000 Անգլիական լիրան ի՛ սահմանն.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՒՂ ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՊԻՏԱԼ 500,000 — ՄԱՐԻՔԱՑՄ — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՊԻՏԱԼ 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւաց և առագաստանաւաց մէջի ապրանքներն և դրամագրաներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Վալտիֆա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գ. տնտայարկ թիւ 22 և 22 հեռաձայնէրն, առ. ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Ն. Պարոյր վերապատուելի Տիրոջ Ընկերութեան

ԻԼԱՆ ՊԱՊԸ ՍԻՐԱՍԷԼԻՐԻ

Մէրքէզը Սաթանաթը սէնիեէտ պուլունան ճիւնու